Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
**Postadres** Postbus 16200 3500 CE Utrecht
**Telefoon** 030 – 286 10 69 **Fax** 030 – 286 15 18
**www.**utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

# VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE MENS & SAMENLEVING D.D. 14 JANUARI 2021

[Typ hier]

| | |
|---|---|
| **Datum verslag** | 18-01-2020 |
| **Locatie** | Stadhuis, Grote trouwzaal |
| **Verslag door** | Geertjan Benus (Notutekst) |
| **Vaststelling verslag** | februari 2021 |

*Aanwezigen:*
*Ochtend*
De voorzitters, de heer B. Işik, de heer M. de Pagter, mevrouw E. Bijsterbosch en de wethouders mevrouw L. Voortman, mevrouw A. Klein, en de burgemeester mevrouw S. Dijksma en voorts de leden: mevrouw J. Kleinrensink (GroenLinks), de heer P. van Corler (GroenLinks), mevrouw F. de Koning (GroenLinks), mevrouw A.M. Podt (D66), de heer M. Koning (D66), de heer H. Bakker (D66), mevrouw J. Admiraal (Christen-Unie), mevrouw R. Streefland (ChristenUnie), de heer R. van der Zweth (PvdA), mevrouw H. Assen (PvdA), de heer B. van Steeg (CDA), de heer D. Gilissen (VVD), mevrouw Q Rajkowski (VVD), de heer R. Wiegant (SP), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), mevrouw J. van Ophem (Student & Starter), de heer I. Simsek (DENK), mevrouw L. de Vries (Partij voor de Dieren), mevrouw T. Sturkenboom (Student en Starter), de heer H. van Deún (PVV) en van de griffie de commissiegriffiers mevrouw E. Hamelink, mevrouw D. Rijnders, de heer M. Kiewik en mevrouw I. Arets (commissiesecretaris).

Gast: de heer G. Dijkstra (initiatiefnemer Burgerinitiatief (agendapunt 5)

*Verslag openbare vergadering commissie mens en samenleving d.d. 14 januari 2020*

1. Opening en mededelingen ..... - 1 -
2. Vaststellen agenda en inventarisatie te bespreken agendapunten ..... - 2 -
3. Verslagen ..... - 2 -
4.1 Toezeggingen/moties/brievenlijst ..... - 2 -
4.2 Lange termijn agenda ..... - 2 -
5. Burgerinitiatief 1000 buurtbanen voor 1000 werkzoekenden in de gemeente Utrecht ..... - 2 -
6. Raadsvoorstel verantwoordingsgrens rechtmatigheid ..... - 12 -
7. Anti-abortusactivisten bij abortusklinieken ..... - 16 -
7.1 Beantwoording schrift. vragen (DV2020, nr. 185) stop initimidatie bij abortusklinieken deel 2 ..... - 16 -
TOEZEGGINGENLIJST ..... – 31-

***Ochtendvergadering 14 januari 2021***

## 1. Opening en mededelingen

**De voorzitter**, de heer Işik, opent de vergadering om 10.00 uur. Hij heet alle aanwezigen van harte welkom en een bijzonder welkom voor de heer Gert Dijkstra, die namens de initiatiefnemers op het burgerinitiatief (agendapunt 5) namens hen het woord zal voeren in deze vergadering. Besproken worden onderwerpen uit de portefeuilles van wethouder Voortman, wethouder Klein en van de burgemeester.

**Heropeningen respectievelijk bij de agendapunten 6 en 7**

**De voorzitter**, de heer De Pagter, heropent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.
**De voorzitter**, mevrouw Bijsterbosch, heropent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.

*Mededelingen*
Geen.

## 2. Vaststellen agenda en inventarisatie te bespreken agendapunten
**De voorzitter** stelt de agenda voor de gehele vergadering conform vast. Besproken worden de punten 5, 6 en 7.

## 3. Verslagen
Geen verslagen om vast te stellen.

## 4.1 Toezeggingen/moties/brievenlijst
**De heer Gilissen** (VVD) vraagt naar de stand van zaken op de toezeggingen uit 2020 T113, T298 en T299 en T300 in verband met het commissiedebat over de opvang van asielzoekers. Hij noemt in dit verband het AZC op de Haydnlaan. Met betrekking tot T129 uit 2019 zou de heer Van Deún iets doen.
**Wethouder Voortman** deelt mee na de inbreng van de commissie op het burgerinitiatief dat haar collega wethouder Van Ooijen in het tweede kwartaal schriftelijk bij de commissie terugkomt op die gevraagde toezeggingen.
**De heer Van Deún** (PVV) zal nagaan wat hem te doen staat.

## 4.2 Lange termijn agenda
Geen opmerkingen.

## 5. Burgerinitiatief 1000 buurtbanen voor 1000 werkzoekenden in de gemeente Utrecht
Beleidsveld: Werk in Inkomen - Wethouder Voortman
Het burgerinitiatief stelt de gemeenteraad voor om 1.000 buurtbanen in Utrecht te creëren voor langdurig werkzoekenden. Door bij buurt- en burgerorganisaties betaalde banen te creëren, komen werkzoekenden aan een baan en uit de bijstand.
**De voorzitter** leidt dit agendapunt in en refereert daarbij aan de annotatie bij de agenda. (zie boven) Het burgerinitiatief is ingediend door de heer Dijkstra namens meer dan 250 Utrechters. Het college reageerde schriftelijk. De raadsbrief maakt onderdeel uit van deze bespreking. De bespreking vindt in twee termijnen plaats.

*De commissie*
**Mevrouw Podt** (D66) dankt de heer Dijkstra en de anderen voor het vele werk. Haar fractie vindt het een feestje wanneer mensen de moeite nemen een burgerinitiatief in te dienen en al helemaal wanneer dat komt met steun van veel buurt- en burgerorganisaties die zich betrokken voelen bij het onderwerp en die rol willen vervullen in het oplossen van een maatschappelijke opgave.
Zij deelt de ambitie om iedereen de kans te geven op werk en zo nodig daarvoor innovatieve middelen in te zetten met een brede groep aan partners in de stad.
Haar fractie vindt een aantal zaken iets lastiger in het voorstel.

D66 vindt goede begeleiding van groot belang om de kans op het behoud van werk zo groot mogelijk te maken. Daarvoor is meer nodig dan alleen de bestaande structuren in soms kleine organisaties.
De Raadsinformatiebijeenkomst onderstreept wat haar betreft de noodzaak om tot een gedegen businesscase te komen voor dit soort banen. De raad stuurde de wethouder daarvoor op pad. Haar fractie vraagt de wethouder naar aanleiding van dit voorstel om de tafel te gaan met de organisaties uit het voorstel om na te gaan hoe de gemeente en de stad samen aan de slag kunnen met maatschappelijke banen. Die banen hoeven niet noodzakelijkerwijs van BBO's te komen. Zij stelt wel voor gebruik te maken van de grote betrokkenheid.
Het olievlekmodelmodel lijkt haar fractie heel mooi waarbij begonnen wordt met een klein aantal mensen met een duidelijke ambitie. Zij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
Met EenUtrecht deelt haar fractie het gevoel van urgentie echt iets te doen voor deze groep werkzoekenden. Voor D66 betekent dat naast ambitie en snelheid ook zorgvuldigheid. Zij wil een duurzame gedegen aanpak, juist voor mensen die soms al heel veel teleurstelling op de arbeidsmarkt te verduren hadden. Dat wil zeggen dat D66 dit voorstel niet steunt, en dat zij op het voorstel wacht van de wethouder. Zij merkt daarbij op het vrij bizar te vinden dat de Participatiewet zo weinig ruimte lijkt te bieden om juist met deze banen te experimenteren. D66 spoort de wethouder aan om in haar voorstel hierin zoveel mogelijk ruimte te pakken. Zij stelt voor ervoor te zorgen dat het stelsel hierop wordt aangepast.

**De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) bedankt en complimenteert de initiatiefnemers en alle ondersteuners. Ook zijn fractie ziet dat werk voldoening en zelfvertrouwen kan geven en dat de maatschappij daarvan profiteert. Hij ziet ook dat de maatschappij behoefte heeft aan zoiets als buurtbanen. Hij noemt als voorbeeld het nodige onderhoud bij de vergroening van schoolpleinen.
Zijn fractie maakt zich op drie punten zorgen:

- Het gevaar van een verplichte buurtbaan. Wat hem betreft mag er geen dwang onder dreiging van stopzetten van de uitkering aan de orde zijn. Hij vraagt wat de initiatiefnemer vindt van dat risico en of de wethouder kan toezeggen dat zij geen verplichting gaat opleggen wanneer dit voorstel het gaat halen.
- Met betrekking tot de financiën stelt de initiatiefnemer dat de gemeente iets van 65-90% van het salaris kan vergoeden en dat de instellling of de BBO de rest kan ophoesten of fondsen gaat werven. Hij merkt op dat dat tot extra druk leidt op de instelling, óf het salaris is niet fatsoenlijk omdat dat niet gebeurt. Hij vraagt hoe de initiatiefnemer dit ziet.
- Wanneer is een baan een buurtbaan? Hoe het risico te voorkomen dat de gemeente allerlei taken gaat onderbrengen als Buurtbaan tegen een fractie van wat een fatsoenlijk salaris zou zijn. Dit is geen vraag aan iemand specifiek, maar een zorg die hij in het algemeen wil uiten.

Het initiatief Buurtbanen wil mensen een zinvol gevoel geven door middel van werk. De Partij voor de Dieren ziet daarbij een oplossing met het invoeren van een basisinkomen. Ook daarmee krijgen mensen de ruimte activiteiten te verrichten die nu blijven liggen omdat er geen tijd voor is of omdat het te duur is. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen de mogelijkheden voor basisinkomen te bekijken ten behoeve van een pilot, bijvoorbeeld samen met andere gemeenten en bijvoorbeeld ook dit mee te nemen in de businesscase die zich momenteel ontwikkelt.

**De heer Van der Zweth** (PvdA) complimenteert de heer Dijkstra met dit burgerinitiatief. Wat hem betreft moet de stad streven naar volledige werkgelegenheid, naar een stad zonder werkloosheid. Voorstellen zoals nu gedaan, zijn daarvoor hard nodig. Wat hem betreft is het hoog tijd dat Utrecht werk maakt van publieke banen. Daarmee zullen de publieke voorzieningen worden versterkt en worden mensen aan werk geholpen. Een en ander zorgt voor inkomsten, sociale contacten en dat mensen een bijdrage leveren aan de samenleving. Wat hem betreft wordt zo het sociale cement versterkt in de stad. Hij vindt dat bij dit college het realiseren van publieke banen te lang duurt. Hij noemt voorbeelden uit Utrecht. Hij ziet genoeg kansen om door te gaan op de ingeslagen weg. Hij noemt in dit verband Buurtwerkkamers. Dit initiatief draagt daaraan bij.
Hij vraagt of de heer Dijkstra kan bevestigen dat het altijd gaat om vrijwilligheid en dat de betaling altijd minimaal het minimumloon zal zijn. Hij vraagt of de heer Dijkstra kan zeggen of hij het ermee eens is dat het goed is die banen als eerste in te zetten voor vooral mensen die een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben.
Hij vraagt of de wethouder het eens is met zijn fractie en met de initiatiefnemer dat die “1000 banen” klein begint en dat dat niet een belemmering moet zijn. Hij kan zich voorstellen dat begonnen wordt met enkele tientallen banen.
Hij is van mening dat de wethouder zich te conservatief opstelt rond de financiën. Hij noemt in dit verband het begrip boekhoudersmentaliteit. De PvdA betreurt dat. Met meer mensen aan het werk via buurtbanen leidt dat wel degelijk tot voordelen op de bijstandsgelden, op de Buig. Hij vindt dat voorkomen moet worden dat dit plan daarop wordt afgewezen. Hij krijgt hierop graag de reflectie van de wethouder en hij vraagt of de wethouder voor de raadsbehandeling technisch kan onderbouwen wat het zou betekenen wanneer de gemeente Utrecht 10% minder mensen in de bijstand heeft; welke invloed heeft dat op de buigbudgetten? Deze vraag stelt hij om een beeld te hebben waarover gesproken wordt.
**De heer Wiegant** (SP) vraagt of de PvdA ongeacht het antwoord van de wethouder een beeld heeft van hoe dit wel of niet zou kunnen.
**De heer Van der Zweth** (PvdA) denkt dat dit wel degelijk mogelijk is. Het college zegt dat het lastig is te ramen. Daarin kan hij meegaan. Het levert wat hem betreft wel degelijk voordelen op op de bestemde budgetten.
De wens is om met deze buurbanen meer mensen aan het werk te krijgen, het dus beter te doen dan de omliggende gemeenten, en hij verwacht dat daarmee dan budget overgehouden wordt.
Ten tweede wordt gerekend met de component “kans op bijstand”. Hij merkt op dat dat niet verandert, afhankelijk van het aantal mensen dat aan het werk is. Wanneer meer mensen aan werk geholpen worden, blijft de kans op bijstand relatief dezelfde en blijft het budget gelijk. Hij concludeert dat de gemeente Utrecht er dan financieel voordeel uithaalt die zij wel degelijk kan inboeken.

**De heer Wiegant** (SP) wil dat er voor iedereen werk is en hij benadrukt dat dat ook mogelijk is. Het bestaan van werkloosheid is zijns inziens een keuze, als het niet gaat om arbeidsongeschiktheid. Hij licht het systeem zoals hij dat ziet, nader toe.
Hij vindt het een vreemd idee dat er niet voor iedereen werk zou zijn; hij merkt op dat er genoeg te doen is in de samenleving. Als het voor bedrijven geen winstgevende werkzaamheden zijn, wil dat nog niet zeggen dat het geen nuttige werkzaamheden zijn voor de samenleving en het nut voor de mensen die die banen doen. Hij sluit zich aan bij diegenen die zich hebben uitgesproken over het nut.

Het verwarren van winst en maatschappelijk nut is zijns inziens een van de grote problemen van het kapitalisme.
Hij dankt de heer Dijkstra voor dit initiatief. Hij vindt dit een mooi voorstel. Hij is blij dat in de berekeningen uitgegaan wordt van minimaal het minimumloon.
Hij sluit zich aan bij de inbreng van de Partij voor de Dieren over dat er geen sprake moet zijn van een verplichting. Zoals hij het voorstel leest, is dat ook zo bedoeld. Hij verneemt graag de heer Dijkstra hierover.
Hij sluit zich aan bij de inbreng van de PvdA over de financiën. Hij denkt zeker dat dat haalbaar is.
Voor het overige sluit hij zich aan bij veel van de vragen die al gesteld zijn. Over de precieze invulling van de buurtbanen is nog te onderhandelen. Ook hij is van mening dat het college te traag handelt. Hij spoort het college aan hiermee sneller te zijn. Hij benadrukt dat zijn fractie achter dit voorstel staat.

**Mevrouw Admiraal** (ChristenUnie) bedankt de initiatiefnemer en alle mensen die aan het voorstel hebben gewerkt voor hun inzet en voor het gegeven dat zij meedenken aan het mooier maken van Utrecht. Haar fractie kan het onderliggende doel van het initiatief volledig onderschrijven: werkzoekenden perspectief geven en hen echt het gevoel geven dat ook zij waardevol zijn voor de stad, op welke manier dan ook.
Haar fractie vindt het voorstel sympathiek. Zij ziet ook wel enkele punten waarop het voorstel net iets anders kan: begeleiding van de werkzoekenden, financiering van de buurtbanen en het hebben van voldoende aanbod. Het spijt haar dat haar fractie die punten nog niet sterk genoeg ziet terugkomen in dit initiatiefvoorstel. De wethouder werkt momenteel aan een businesscase. Om die reden haar vraag aan de initiatiefnemer: hoe ziet de heer Dijkstra de samenhang tussen het voorstel en de businesscase van de wethouder? Zij vraagt de wethouder of zij bereid is om dit voorstel mee te nemen in haar businesscase en ook de kennis bij de initiatiefnemer en de indieners.

**Mevrouw Rajkowski** (VVD) dankt de heer Dijkstra en iedereen die geholpen heeft aan het tot stand brengen van dit initiatiefvoorstel. Zij prijst de creativiteit. Juist in deze tijd vindt zij het goed creatiever te kijken naar bestaande processen en bestaande oplossingen.
Haar fractie zal dit voorstel niet steunen of overnemen. Dat heeft te maken met de financiële onderbouwing. Zij denkt dat het moeilijk is om de begroting rond te krijgen.

**De heer Van Steeg** (CDA) heeft ontzettend veel waardering vanuit het perspectief dat iedereen werk krijgt en dat burgers vanuit de stad meedenken.
Hij vraagt nadere duiding van de heer Dijkstra op verdringing van vrijwilligerswerk. Dat zou voor het CDA onwenselijk zijn.
Hij vraagt de wethouder hoe groot zij de impact van dit plan acht op het gebied van vrijwilligerswerk. Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.

**De heer Van Deún** (PVV) dankt de indieners voor hun werk en het voorstel voor de buurtbanen. Zijn fractie is voorstander van innovatie. Dit is daarvan één. Die innovatie is al door het college omarmd, zij het in de vorm van een proef met maatschappelijke banen.

Binnen de regels van de Participatiewet is de innovatie niet goed mogelijk. Daarvoor is een stelselwijziging nodig. Hij is het daarover eens met de wethouder.
Zijn fractie is het met andere partijen wel eens dat meer inzicht en meer ambitie van het college mogelijk is binnen de regels van de Participatiewet. Een beperkte inzet van de Buiggelden leidt tot een gering juridisch risico. Het is volgens hem wel mogelijk om binnen de participatiewetgelden beperkt te experimenteren.
De grote ambitie van dit voorstel lijkt op een basisinkomen. Dat wil de PVV niet. Zijn fractie kijkt uit naar de proef van het college met de maatschappelijke banen. Hij denkt dat de gemeente die in de toekomst hard nodig zal hebben.
De vrees voor verdringing is wat hem betreft een aandachtspunt, maar moet geen reden zijn om niet te durven experimenteren. Zijn fractie denkt echt dat een grotere ambitie van het college op dit punt mogelijk is. Hij vraagt daarop de reactie van de wethouder.

**Mevrouw Kleinrensink** (GroenLinks) geeft de heer Dijkstra en EenUtrecht haar complimenten. Voor haar is duidelijk dat de initiatiefnemer de praktijk goed kent. Zij is blij met de prikkeling die uitgaat van de scherpe ambitie met 1000 buurtbanen. Haar fractie ziet zeker iets in maatschappelijke banen. Daarover is recentelijk bestuurlijk gesproken. Zij schaart zich achter het zich zinvol voelen en het hebben van een plek in de samenleving. Zij weet dat veel mensen in de bijstand ook graag aan het werk willen nu met de stress van het thuiszitten.
Wat haar fractie betreft mag dit geen verplichting zijn en het mag geen regulier werk verdringen. In die aspecten van het voorstel kan haar fractie zich zeker vinden.
Voor GroenLinks is de begeleiding van groot belang. Zij ziet obstakels in het budgettair neutrale van het voorstel: het is voor sommige organisaties lastig zo blijkt uit het voorstel om die begeleiding zelf te doen, dat er nog werkgeversrisico's zijn en dat ze soms hulp nodig zullen hebben van de gemeente voor de ondersteuning en de werving. Dan wordt het lastig om het allemaal budgettair neutraal te doen, nog los van de vraag of hiervoor het geld is in te zetten van de bespaarde uitkering. Zij is benieuwd hoe de initiatiefnemer daartegen aankijkt. Het voorstel lijkt haar in financieel opzicht niet haalbaar.
Tegelijkertijd werkt het college aan een plan rond maatschappelijke banen. Het is haar duidelijk dat hier een welwillende partner zit met goede ideeën, een netwerk en slagkracht. Zij moedigt de partijen aan elkaar te versterken.
Zij sluit zich aan bij de eerder gestelde vraag door zowel D66 als de ChristenUnie om na te gaan of dit plan te betrekken is bij de uitwerking van het plan van het college. Wellicht is een kleine start te maken met het voorliggende voorstel. Zij krijgt daarop graag de reactie van de wethouder.

**Mevrouw Van Ophem** (Student & Starter) dankt de heer Dijkstra voor de voorbereiding van het Burgerinitiatief.
Een paar maanden geleden is bestuurlijk gesproken over maatschappelijke banen. Haar fractie had destijds bedenkingen rondom het type werk en de werkgever. Dat is in het voorstel getackeld. Haar fractie is daarmee blij.
Zij voelt ook iets voor het klein beginnen en het langzaam opbouwen: het Olievlekmodel.
Zij kan zich aansluiten bij de inbreng van de Partij voor de Dieren waar het gaat om de vrijwilligheid en bij de vragen van de PvdA aan de heer Dijkstra.

Zij maakt een kanttekening bij de begeleiding. Ook zij onderschrijft het belang van goede begeleiding. Dat ontbreekt in het voorstel. Zij krijgt graag nog de reactie van de heer Dijkstra over eventuele andere mogelijkheden buiten het buurtcentrum. Zij vraagt ook de reactie van de wethouder om daarin samen op te trekken.

**De heer Simsek** (DENK) sluit zich aan bij de inbreng van de andere fracties.

**De voorzitter** deelt mee dat Stadsbelang Utrecht zich heeft afgemeld.

*De beantwoording*
**De heer Dijkstra** (Een Utrecht, initiatiefnemer) dankt voor de gestelde vragen en voor de complimenten.
Hij gaat in op de vragen van de Partij voor de Dieren, de PvdA en de SP over of het geen verplichting is. In het voorstel van de initiatiefnemers wordt uitgegaan van geen verplichting. Hij vindt het ongelooflijk belangrijk dat vast te houden. Hij pleit er voor het voor te leggen als een keuze voor iedereen die in de bijstand zit zoals in de Oude IJsselstreek in Gelderland.
Hij bevestigt uit te gaan van het minimumloon in antwoord op de desbetreffende vraag van de de PvdA, de SP en andere, uitgaande van 40 uur per week. Dan moet uitgegaan worden van 110% WML (wettelijk minimumloon). Het is wel de bedoeling dat mensen er in beperkte zin op vooruitgaan en niet op achteruit.
Het CDA stelde een vraag over de verdringing van vrijwilligerswerk. Wanneer iemand een paar uur per week vrijwilligerswerk doet, zal het daarvan geen last hebben. Het gaat bij buurtbanen altijd om minimaal 24 uur per week. Wanneer mensen meer dan 24 uur per week werken, is de verdringing juist gewenst. Het zou toch niet zou moeten zijn dat meer dan 24 uur per week al heel veel zinvol werk gedaan wordt en dat die persoon tegelijkertijd moet solliciteren omdat die persoon geen zinvol werk zou doen. Die verdringing zou het bestuur wat hem betreft moeten willen.
GroenLinks, Student & Starter, en anderen gingen in op de begeleiding. Die begeleiding is nodig en kost inderdaad mogelijk extra geld. In het voorstel wordt daarmee nu geen rekening gehouden omdat de initiatiefnemers ervan uitgaan dat het om minimaal extra gaat met de start met grotere buurtorganisaties. Daar is een systeem en structuur om dit te kunnen opvangen. Dat is op dit moment al te zien. Sommige mensen werken al als vrijwilliger in een dergelijke organisatie en meer dan 24 uur in sommige gevallen. Wanneer dit initiatief verder doorgroeit zullen de initiatiefnemers iets van aanvullend budget moeten vinden. Dat zal altijd aanzienlijk veel minder zijn dan bij eerdere voorstellen voor maatschappelijke banen die eerder langskwamen en waarvoor de budgetten voor begeleiding zo opgeschroefd zijn en verhoogd waarvoor dan een derde worden ingehuurd. Dat lijkt de initiatiefnemers minder noodzakelijk en minder zinvol.
In de uitwerking moet aandacht zijn voor de organisatie.
Gesproken is over de kosten. De Partij voor de Dieren vroeg zich af of de kosten geen belemmering zijn voor de buurt en voor burgerorganisaties. Die zullen een deel zelf voor moeten afbetalen; de gemeente zal in het voorstel van de initiatiefnemers maximaal 90% van de loonkosten financieren. Dat is bewust wel ingehouden. Wanneer iemand voor minimaal 40 uur aan de slag gaat, zou dat voor een burgerorganisatie neerkomen op in de orde grootte 2000 euro op jaarbasis voor de eigen bijdrage. Dat is net iets meer dan dat nu ook maximaal betaald wordt (1800 euro) voor iemand die vrijwilligerswerk komt doen. Het zorgt er ook voor dat serieuze

buurt- en burgerorganisaties aan tafel komen. Verwacht mag worden dat de organisaties goed hebben nagedacht voordat zij hier instappen. Om meerdere redenen is dit dus van belang.
Tenslotte gaat hij in op de vraag van de ChristenUnie hoe dit voorstel zich verhoudt tot de businesscase van de wethouder. De heer Dijkstra antwoordt dat hij daarvan geen idee heeft. Hij weet niet hoe de businesscase van de wethouder uitpakt. Hij is daar wel nieuwsgierig naar. De initiatiefnemers hebben een voorlopige businesscase gemaakt met de beschikbare informatie via Google en de gemeente. Daarmee kwamen de initiatiefnemers behoorlijk goed kostenneutraal uit. Hij tekent daarbij aan dat aan veel knoppen is te draaien. Wanneer daaruit een plus of min komt, is dat bij te stellen. De initiatiefnemers adviseren de raad wanneer de raad hiervoor kiest, de knoppen waaraan te draaien is, te onderzoekenn na te gaan hoe zo dicht mogelijk bij kostenneutraal te blijven. Hoe meer kostenneutraal, hoe groter en ambitieuzes de organisatie kan en mag zijn.
Hij beantwoordt de desbetreffende vraag van de PvdA bevestigend dat het voorstel van EenUtrecht vooral en uitsluitend en alleen bedoeld is voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. De initiatiefnemers richten zich vooral op mensen die drie jaar of langer werkzoekend zijn. Dat is zijns inziens het ultieme selectiecriterium. Daarvoor zit er een financiële prikkel in het voorstel. Alleen voor die groep pleiten de initiatiefnemers dat de gemeente 90% bijdraagt in de kosten. Wanneer iemand korter werkzoekend is, zal dat percentage aanzienlijk minder zijn en zullen daarin ook minder banen terug te vinden zijn.

**De voorzitter** deelt mee dat het mogelijk is na deze behandeling elementen uit deze bespreking in het raadsvoorstel te verwerken zijn en dat gewijzigde voorstel door te sturen naar de raad.

**Wethouder Voortman** sluit zich aan bij de commissieleden die complimenten hebben gemaakt voor het indienen van dit burgerinitiatief. Zij beschouwt dit als een goed middel voor burgers om zelf een onderwerp op de politieke agenda te zetten. Zij verwacht dat dit middel in de loop van de tijd ingeburgerd zal raken.
Het college gaf het advies het voorstel niet over te nemen. Dat neemt niet weg dat het college de ambitie deelt om na te gaan of er ander werk is te vinden voor mensen die niet op een reguliere manier aan werk komen. Zij antwoordt bevestigend op de vraag van fracties of de wethouder de ideeën uit het initiatiefvoorstel wil meenemen en in gesprek wil gaan met de initiatiefnemers. Het college zal met hen in gesprek gaan. Daarvoor is een afspraak gemaakt op 12 februari. Dat betekent dat dit voorstel met deze behandeling nog niet is afgedaan.
De wethouder gaat in op de gestelde vragen.
Zij wil het initiatiefvoorstel meenemen in haar businesscase. Zij benadrukt daarbij de geleidelijkheid. Dit werd ook gedeeld in de Raadsinformatiebijeenkomst. Zij zal straks ingaan op de financiën.
De wethouder kan zich aansluiten bij het antwoord van de heer Dijkstra op de vragen van de Partij voor de Dieren, de Partij van de Arbeid en de SP over het niet verplicht zijn.
De Partij voor de Dieren vroeg daarnaast naar de mogelijkheden voor een basisinkomen. De wethouder antwoordt dat het college daarmee bezig is geweest met een langdurig overleg met het ministerie van Sociale Zaken als het gaat om de mogelijkheden. Die overleggen zijn al gevoerd met andere gemeenten. Het resultaat

daarvan was het experiment Weten wat Werkt. Dat was veel beperkter dan de gemeente Utrecht had gewild. Dit was op dat moment het maximaal haalbare. Wat het college betreft moet hierop meer mogelijk worden. Ook als het gaat om de vraag waarop de Buigmiddelen zijn in te zetten. Ook dat zou breder moeten zijn. Het college blijft zich inzetten voor meer mogelijkheden in de wet.
De PvdA sprak over het vele werk dat er is. De buurtcoacht in oost geeft eerder zelf begeleiding dan dat hij begeleiding nodig heeft. Dan gaat het over iets anders dan waarover hier gesproken wordt.
De PvdA vroeg ook of de wethouder voordat dit in de raad wordt besproken de consequenties kan toelichten wanneer de gemeente 10% minder mensen in de bijstand zou hebben. De wethouder zet uiteen dat zij al eerder een memo heeft gestuurd over de Buig naar aanleiding van de Raadsinformatiebijeenkomst in september. Zij benadrukt dat het ook heel erg afhangt van wat andere gemeenten doen. Dat heeft te maken met de Buigsystematiek. Zij zegt toe de financiën mee te nemen in de businesscase, waar het gaat om de vraag vanuit de raad om met meerdere scenario's te komen en met meerdere partijen in gesprek te gaan. Zij zet uiteen dat dat ook de reden is waarom dit nogal enige tijd gaat kosten. Zij vindt *voor de zomer* dan behoorlijk snel als zij ziet welk ander werk er allemaal ligt voor Werk & Inkomen. Zij benadrukt het belang van de zorgvuldigheid in dit grote vraagstuk.
Het CDA sprak over verdringing van vrijwilligerswerk. Zij deelt het grote belang van vrijwilligerswerk. Zij refereert aan wat zij hierover heeft gezegd in haar brief. Zij licht toe dat het moeilijk is om het effect in te schatten. Het college weet op dit moment nog niet om wat voor werkzaamheden het gaat. Zij wil ook dit meenemen in de businesscase om het effect daarvan te berekenen.
Enkele fracties spraken over begeleiding. Zij deelt het standpunt van de fracties dat begeleiding nodig is. Het gaat om mensen die langere tijd geen werk hebben gedaan. Bij die begeleiding komt veel kijken. Zij houdt er rekening mee dat dat onderschat wordt. Zij wil dit punt van de begeleiding meenemen naar de organisaties om na te gaan of die dit op zich kunnen nemen. Zij attendeert erop dat dat geld kost dat ergens ingeboekt zal moeten worden.
In de Raadsinformatiebijeenkomst in september waarover gesproken is over maatschappelijke banen ontstond consensus over dat onder de huidige regelgeving de businesscase moeilijk sluitend te krijgen is zonder extra geld. In andere gemeenten is daarvoor extra geld vrijgemaakt.
Of de uitstroom naar een bureaubaan zal leiden tot structurele besparing, is moeilijk in te schatten. Dat heeft te maken met of Utrecht slechter of beter presteert dan andere gemeenten en dat heeft te maken met de ontwikkeling van het landelijk budget. Wanneer morgen plotseling 1000 bijstandsgerechtigden zouden uitstromen naar een buurtbaan, zou Utrecht het beter doen. Dan is de besparing voor een groot deel, maar ook niet volledig, in te boeken. Geconcludeerd is dat het onmogelijk is om met een big bang plotseling 1000 banen te creëren. De algemene verwachting is dan ook dat het creëren van buurtbanen geleidelijk zal gaan. In dat geval is het op voorhand onduidelijk of Utrecht het beter gaat doen dan andere gemeenten en of de gemeente Utrecht het voordeel op de Buig kan inboeken. Dan gaat het om banen voor mensen die al kwetsbaar zijn. Daarmee moet rekening gehouden worden.
Het college gaat verder met de gesprekken met mensen in de stad samen met de heer Dijkstra. Zij zal voor de zomer haar businesnesscase presenteren. Zij deed die toezegging al eerder. Hiermee rondt zij haar beantwoording af.

**De voorzitter** stelt de vragen aan de orde die nog niet beantwoord zijn.

**De heer Van der Zweth** (PvdA) dankt de wethouder voor de beantwoording. Hij had de vraag over financiën ook aan de heer Dijkstra gesteld. Hij vraagt of de heer Dijkstra ook iets kan zeggen over de financiën, de Buiggelden en hoe dat werkt.
**De heer Dijkstra** (Initiatiefnemer) zet uiteen dat de verdeelsystematiek voor het verdelen van de bijstandskosten in de Buig aan de buitenkant heel ingewikkeld lijkt. Goed beschouwd, worden die gelden in een grote stad als Utrecht volgens objectieve waarden verdeeld op basis van de samenstelling van huishoudens en de kans op bijstand en de verwachting van het gemiddelde bedrag waarop iemand recht zou hebben wanneer iemand in de bijstand komt. Op basis daarvan krijgt de gemeente haar aandeel. De enige uitzondering daarbij is dat het áántal bepalend is voor de groepen inwonende mensen (begeleid wonen) dat recht heeft op bijstand, statushouders, en ex dak- en thuislozen gezien de samenstelling van het huishouden. Het is dan een ander verhaal wanneer mensen uit een van die groepen aan een buurtbaan geholpen worden. Hij benadrukt dat het dan om een hele kleine groep gaat en niet over de grote groep van meer dan 10.000 bijstandsgerechtigden waarbij bij 6-8000 mensen de vermindering niet te zien is in de bijdrage in de Buig, behalve dan dat landelijk ook het totale aantal mensen dat in de bijstand zit, ook zal dalen. Dus in het beste geval, in het voorbeeld dat Utrecht als gemeente 1000 mensen van de bijstand naar een buurtbaan zou helpen, of het nu gaat om 1, 2, 3 of 4 jaar en alle andere gemeenten zouden exact op hetzelfde niveau aan bijstands-gerechtigden blijven, zou het totale aantal bijstandsgerechtigden met 2% dalen. Dat zou betekenen dat alle gemeenten die 2% voordeel krijgen. Dat is een effect maar dat staat niet in verhouding tot het voordeel in het geval de gemeente beter functioneert dan andere.

*Tweede termijn*
**De voorzitter** vraagt de commissie aan te geven met welke status dit raadsvoorstel doorgaat naar de raad.

**De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) vernam dat de wethouder blijft zoeken naar mogelijkheden om hiermee iets te kunnen doen. Hij vraagt of de wethouder dat ook meeneemt in de businesscase waarmee zij deze zomer naar de raad zal gaan. Hij heeft overigens geen behoefte om moties en amendementen in te dienen. Hij heeft geen mening over de wijze waarop dit doorgaat naar de raad.

**De heer Wiegant** (SP) geeft dit voorstel de B-status mee naar de raad. De behandeltijd in de raad zal afhankelijk zijn van het standpunt daarover van de andere fracties. Hij denkt aan één uur.

**Mevrouw Kleinrensink** (GroenLinks) vindt de toezegging voor nu voldoende dat de elementen uit deze bespreking voor de zomer meegenomen worden in de business-case van de wethouder. Zij verwacht dat de behandeling in de raad vrij kort kan. Haar fractie gaat dit op dit moment niet voorstellen omdat het gevolg van de behandeling door de wethouder wordt meegenomen in de businesscase.

**Mevrouw Podt** (D66) vindt één uur behandeltijd royaal. Zij verneemt graag van de fracties die dit onderwerp de B-status willen meegeven naar de raad, wat zij nog

willen indienen. Wat haar betreft mag dit onderwerp de A-status meekrijgen naar de raad, wanneer andere raadsleden in de commissie niets meer zullen inbrengen en de heer Dijkstra aan het voorstel niets meer zal veranderen.

**Mevrouw Rajkowski** (VVD) geeft dit raadsvoorstel de A-status mee naar de raad. De commissie heeft een aantal toezeggingen gekregen. Zij begreep dat haar collega's geen voorstellen zullen gaan doen. Wanneer die er ook niet gaan komen, handhaaft zij de A-status.

**De heer Van der Zweth** (PvdA) brengt een punt van orde in en verneemt van **de voorzitter** dat hij begreep uit de reactie van de commissie dat de commissie geen inhoudelijke inbreng meer zou hebben in de tweede termijn.
Hij geeft de heer Van der Zweth de gelegenheid iets in te brengen in de tweede termijn indien hij dat zou willen.
**De heer Van der Zweth** (PvdA) is benieuwd voordat hij zijn reactie gaat geven over de status naar de raadsvergadering, of de heer Dijkstra nog van plan is iets aan het voorstel te wijzigen. Wanneer hij dit zou willen veranderen, krijgt dit onderwerp als vanzelf de B-status. Dan wacht de raad een nieuwe versie af.

**De heer Dijkstra** (Initiatiefnemer) zal het voorstel niet aanpassen om de volgende redenen: (1) de initiatiefnemers hebben gestemd en dit voorstel gesteund in de nu voorliggende vorm. Hij voelt de ruimte en de vrijheid niet om iets te veranderen. (2) Ten tweede gaat het voorstel vooral over een richting. Ook de gemeenteraad kan de zo vaslleggen met daarbij de afspraak dat dit de basis, het fundament is voor hoe hiermee verder te gaan in de komende jaren.

**De voorzitter** concludeert dat hiermee de vraag van de heer Van der Zweth is beantwoord. Het initiatiefvoorstel wordt niet aangepast. Wanneer commissieleden het voorstel willen bespreken in de raad, wordt het initiatiefvoorstel ongewijzigd aan de orde gesteld.

**De heer Van der Zweth** (PvdA) geeft dit voorstel de B-status mee voor de behandeling in de raad geeft als behandeltijd een half uur aan. Hij zal nagaan wat hij doet rondom de financiën. Hij moet dat inzichtelijk krijgen.

**Mevrouw Rajkowski** (VVD) wil graag de nadere toelichting krijgen van de heer Van der Zweth als het gaat om de richting waarin hij uitdenkt. Dit is het moment wat haar betreft. Zij vraagt de voorzitter hem daartoe de ruimte te geven.
**De heer Van der Zweth** (PvdA) licht toe dat het hem gaat om hoe de buiggelden te benutten. De wethouder zegde toe dit te betrekken bij de businesscase. Hij denkt aan een motie om daarop meer te sturen en de ambitie uit te spreken duidelijk te maken hoe dat voor elkaar te krijgen en de ruimte daarin te zoeken. Daarop staat zijns inziens nu teveel de rem.

**Mevrouw Podt** (D66) had dezelfde interruptie als mevrouw Rajkowski. Zij kan zich op zich vinden in het punt van de heer Van der Zweth. Zij is er blij mee dat er nu een concreet voorstel voorligt.

**De voorzitter** concludeert op basis van de inbreng van de fracties in de tweede termijn dat er een raadsbehandeling zal plaatsvinden en dat de commissie dit raadsvoorstel de B-status meegeeft naar de raad. Voor de behandeling wordt 30 minuten uitgetrokken.

**De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) vraagt de voorzitter de wethouder de gelegenheid te geven de vraag die hij gesteld heeft te beantwoorden.

**Wethouder Voortman** beantwoordt de vraag van de Partij voor de Dieren over het basisinkomen en herhaalt haar informatie met betrekking tot het experiment Weten wat Werkt. Wanneer zij zegt dat het college daaraan meer wil doen, betekent dat dat het college gaat werken aan de aanpassing van de landelijke wetgeving. Meer dan dat kan zij op lokaal niveau niet toezeggen.

**De voorzitter** herhaalt de getrokken conclusies. Hij voegt toe dat de PvdA een motie zal indienen. De behandeltermijn is 30 minuten.
Hij recapituleert de gedane toezegging.

De wethouder zal
- De gevolgen van de financiering van de Buiggelden en de gevolgen voor het vrijwilligerswerk meenemen in haar businesscase die zij voor de zomer 2021 naar de raad zal sturen.

Hiermee is dit agendapunt behandeld. **De voorzitter** dankt de aanwezigen voor inbreng en aandacht en hij schorst de vergadering voor 5 minuten.

## 6. Raadsvoorstel verantwoordingsgrens rechtmatigheid

*Beleidsveld: Financiën - Wethouder Klein*
*Over het begrotingsjaar 2021 geeft het College van burgemeester en wethouders naar aanleiding van een toekomstige wetswijziging, verwacht in het eerste kwartaal van 2021, voor de eerste maal in een rechtmatigheidsverantwoording aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Onderdeel van de wetswijziging is dat de gemeenteraad de verantwoordingsgrens voor fouten en onduidelijkheden bepaalt. Dit voorstel ligt nu voor. NB: de controleverordening als gevolg van deze wijziging ook te worden aangepast en volgt z.s.m.*

**De voorzitter**, de heer De Pagter, leidt dit agendapunt in en hij refereert daarbij aan de annotatie bij de agenda. (zie boven). De komende wetswijziging houdt in dat het college van B&W zelf de verantwoording moet afleggen over de rechtmatigheid van de uitgaven. In die verantwoording zegt het college of de uitgaven in overeenstemming zijn met de door de gemeenteraad vastgestelde kaders. De raad bepaalt de Verantwoordingsgrens voor fouten en onduidelijkheden. De commissie spreekt vandaag over het raadsvoorstel dat die verantwoordingsgrens vaststelt en adviseert de raad over het te nemen besluit. De bespreking vindt plaats in twee termijnen.

*De commissie*

**De heer Bakker** (D66) vindt het goed dit nu te bespreken. Zijn fractie had als enige partij enkele korte punten. Het gaat om een belangrijke bevoegdheid voor het college. Zijn fractie kan zich inhoudelijk goed vinden in het voorstel.
Het college schrijft in de notitie dat de gemeente nu zelf de rechtmatigheid van baten en lasten moet bijstellen. Hij verwacht dat dat pittig zal worden met een Controlorganisatie die momenteel Lean & Mean is ingericht. De noodzakelijke kennis en ervaring zal opgepakt moeten worden. Dat dat moet gebeuren lijkt D66 niet zo gek. Hij zou het fijn vinden van de wethouder te vernemen hoe zij dit voor zich ziet. Hoe zal het stadsbestuur het mogelijke risico beheersen in de komende twee à drie jaar?
Zijn tweede punt is van kleinere aard. Het is hem niet duidelijk hoe het met 2021 zit en de grens die is gesteld van 1 of 1,5% als verantwoordingsgrens. Wie gaat daarover beslissen? Wanneer verneemt de gemeenteraad daarvan?
**De heer Gilissen** (VVD) sluit zich aan bij de zijns inziens terechte vraag van de heer Bakker als het gaat over de toerusting van de gemeente op zijn rol en taak. De gedachte die zijn fractie daarbij had, was op enig moment extern te laten verifiëren of de organisatie een bepaalde mate van volwassenheid heeft om die rechtmatigheidstoetsing goed te kunnen uitvoeren, zeker ook in het licht van dat het in de afgelopen jaren niet even soepel ging. Hij vraagt hoe de heer Bakker aankijkt tegen het voorstel om dit op enig moment extern te laten toetsen, bijvoorbeeld na een jaar of na anderhalf jaar.
**De heer Bakker** (D66) is blij met de onderschrijving door de heer Gilissen. Hij weet niet of extern voor de heer Gilissen ook de accountant van de gemeente kan zijn (Deloitte). Hij kan zich voorstellen dat Deloitte hierover een oordeel kan geven. Wanneer de heer Gilissen dit zo bedoelt, lijkt hem dat een goed idee.
**De heer Gilissen** (VVD) merkt op dat dit niet direct past binnen de scope van de opdracht aan de accountant. De vraag is of de gemeenteraad zich in die rol als opdrachtgever wil manoeuvreren of dat het college er zelf voor kiest dat traject te doorlopen. Dat kan met de eigen accountant of met een andere partij. Hij doet de suggestie deze vraag te stellen aan de wethouder.
**De heer Bakker** (D66) sluit zich daarbij aan.
Zijn laatste vraag is mogelijk iets technischer van aard. Het werd hem niet duidelijk in de notitie of er afspraken zijn gemaakt over in het geval er onenigheid is tussen het college en de accountant over de grens. Hij vraagt naar die afspraken. Hij vraagt de wethouder iets te zeggen over hoe die samenwerking in zijn werk gaat.

*Beantwoording*
**Wethouder Klein** licht toe dat dit vooruitloopt op een wetvoorstel waarvoor de procedure nog niet volledig is afgerond. De beide Kamers zullen hierover nog spreken. Dat betreft het wetsvoorstel Versterking Decentrale Rekenkamers. Alles is erop gericht om al dit begrotingsjaar het op deze manier te doen. Om die reden bereidt het college zich voor om daarvoor klaar te zijn, zoals alle andere gemeenten in Nederland.
Zij gaat in op de gestelde vragen.
De eerste vraag van D66 betreft de voorbereiding door het college. De wethouder merkt op dat sinds 2019 hierover gesprekken gevoerd worden. Dit komt voort uit de commissie Depla “Vernieuwing van de Begroting en Verantwoording van Gemeenten”. Het college zorgde ervoor dat de belangrijkste geldstromen in beeld zijn gebracht waarop die controle van de rechtmatigheid zich richt. Er zal vooral gebruik gemaakt worden van de capaciteit van de concern-audit en de businesscontrollers van de organisatieonderdelen. Een omvangrijk deel van de controle bij die organisa-

tieonderdelen zal plaatsvinden onder leiding van de businesscontrollers. Of die capaciteit beschikbaar hebben, was daarbij een belangrijk aandachtspunt. Hierop is ook een stuurgroep gericht om dit integraal gezamenlijk te kunnen doen.
Wanneer Den Haag het wetsontwerp aanneemt, zal de uitvoering in het tweede kwartaal van 2021 plaatsvinden. De hele voorbereiding hiervoor is vooral het investeren aan de voorkant: het opzetten van de kaders, de interne Controlplannen en het hele proce□. Dat i□allemaal voorbereid. De wethouder heeft er zin in om dit te doen; de gemeentelijke organisatie is er klaar voor.
De vraag die de fractie van de VVD stelde of het goed is dit extern te laten verifiëren, beantwoordt de wethouder met voor te stellen in eerste instantie na te gaan hoe het samenspel met de externe accountant is en met het voorstel om na te gaan of er aanleiding is om externen hier naar te laten kijken. Wanneer daarvoor redenen zijn, is het goed dat te doen. Zij wil voorkomen dat er kosten gemaakt worden die niet nodig zijn. Dit is niet alleen in Utrecht opgezet maar ook in de rest van Nederland. De wethouder heeft op dit moment nog geen aanleiding om te denken dat er allerlei zaken niet goed zouden zijn.
De vraag hoe het in de jaren zal gaan, beantwoordt de wethouder met mee te delen dat het voorstel van het college is in dit lopende begrotingsjaar 2021 uit te gaan van de verantwoordingsgrens van 1,5%. Na dat jaar zal dat geëvalueerd worden. Het voorliggende voorstel behelst ook het uitgangspunt van 1,5% in het volgende jaar. Wellicht is het dan al mogelijk toe te gaan naar 1%. Dat is het voorstel voor 2023. Dat zal een raadsvoorstel zijn; de raad □telt dit va□t.
**De heer Gilissen** (VVD) oppert dat er mogelijk wel aanleiding is om de externe toetsing wel in het vooruitzicht te stellen. Dat heeft te maken met het Utrechts model en dat de gemeente in die zin momenteel pioniert, zeker als het gaat om de impact van de rechtmatigheid van bestedingen. Het decentraal besturingsmodel dat ooit is gekozen en waarbij hij zich veel kan voorstellen, vraagt ook iets van de organisatie zelf. Die twee zaken samen zouden wat zijn fractie betreft wel redenen zijn op enig moment een externe validatie (toetsing) in het vooruitzicht te stellen. Hij krijgt op die overweging graag een reactie van de wethouder en hij vraagt of zij dit ziet. Het is wat hem betreft aan het college om te bepalen hoe en op welk moment dit aan te vliegen.
**Wethouder Klein** dankt de heer Gilissen voor zijn toelichting. Zij kan zijn inbreng nu beter plaatsen. Het college zal in ieder geval ook in de paragraaf over de bedrijfsvoering in de jaarstukken toelichten hoe deze rechtmatigheidsverantwoording plaatsvindt. Haar vraag zou zijn of dat wellicht ook het moment is om na te gaan of de behoefte er is waarover de heer Gilissen spreekt. Dan kon de gemeente ook de ervaring hiermee opdoen. Dan is ook bekend hoe het definitieve wetsontwerp er uitziet en heeft het stadsbestuur de reactie van Deloitte ontvangen op wat in dat jaar is gedaan om na te gaan of er verstandige zaken zijn voor aanpassingen.
**De heer Gilissen** (VVD) vraagt of de wethouder kan aangeven dat zij in die paragraaf, lerende van dit traject, ook een deel reflectie wil opnemen aan de kant van het college als het gaat om de stand van zaken - het eigen oordeel over de volwassenheid van de organisatie. Dan is er wat hem betreft voldoende een haakje om op basis daarvan het gesprek te voeren. Dat zou hem en zijn fractie heel erg helpen.
**Wethouder Klein** zegt toe in de paragraaf over de bedrijfsvoering in de jaarstukken te zullen reflecteren hoe dit is ingericht en wat het college daaraan al of niet zou willen veranderen. Dat betreft de reguliere jaarstukken over het eerste jaar 2021.
De laatste vraag betreft het samenspel met de accountant. De vraag was of daarover duidelijke afspraken zijn gemaakt. De wethouder zet uiteen dat dit niet per gemeente

nodig is dat iedere gemeente met de accountant dit afspreekt. Zij attendeert op de richtlijnen die hierover zijn afgesproken en noemt in dit verband de notitie Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Wanneer er verschillen zijn, zal het college die eerst bespreken. Wanneer het college van oordeel is dat het een goed punt is, zal het nodige aangepast worden. Het college draagt de verantwoordelijkheid voor het juist en getrouw opmaken van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De accountant kan daarvan zelf ook melding maken in het verslag van de bevindingen. Dat is ook mogelijk in de controleverklaring. Het college zal dat kunnen doen in de paragraaf over de bedrijfsvoering. Daarover zijn geen specifieke afzonderlijke afspraken gemaakt.
Hiermee rondt de wethouder haar beantwoording af.

**De voorzitter** verneemt dat alle gestelde vragen beantwoord zijn. Desgevraagd verneemt hij dat er behoefte is aan een tweede termijn.

*Tweede termijn*

**De heer Bakker** (D66) hoorde in de inbreng van de heer Gilissen dat hij zich breder richt dan alleen op de rechtmatigheid en de verantwoordingsgrens. Hij kan zich voorstellen dat partijen in de raad daarover nog zullen spreken.
Hij vraagt of hij goed begrepen heeft dat wanneer er reden is om in 2022 al naar die 1% toe te gaan, het college dat als een afzonderlijk voorstel aan de raad zal voorleggen.

**De heer Gilissen** (VVD) vindt het fijn dat partijen er op deze manier uitkomen. Hij vindt dit een bijzonder traject en een grote verantwoording die is neergelegd bij de gemeente. Hij bevestigt het bredere dat de heer Bakker hoorde. Daar ligt wat hem betreft nog een rol voor de Adviescommissie Controle en Financiën.
Deze bespreking is reden voor hem dit punt met de A-status door te geleiden naar de raad. Hij heeft verder geen opmerkingen.

**Wethouder Klein** merkt op dat de samenvatting van de heer Bakker correct is.
Zij dankt de commissieleden voor de door hen gemaakte andere opmerkingen.

**De voorzitter** concludeert dat de commissie dit punt doorgeleidt met de A-status naar de raad.
Hij recapituleert de gedane toezegging.
De wethouder zal
- in de jaarstukken 2021/2022 in de paragraaf bedrijfsvoering reflecteren op de rechtmatigheidsverantwoording.

**De voorzitter** rondt hiermee de behandeling van dit agendapunt af. Het punt is doorgeleid naar de raadsvergadering met de A-status.

**De heer Gilissen** (VVD) vraagt verbreding van de toezegging: dat in de jaarstukken 2021 en 2022 meerdere malen wordt gereflecteerd op de ervaringen met de nieuwe rechtmatigheidtoets. **De voorzitter** vraagt hierop de reactie van de wethouder.
**Wethouder Klein** antwoordt dat ze dat prima vindt
**De voorzitter** schorst de vergadering om 11.23 uur voor enkele minuten.

## 7. Anti-abortusactivisten bij abortusklinieken

*Beleidsveld: Openbare orde en Veiligheid - Burgemeester*
*Geagendeerd door H. Assen (PvdA), M. Koning (D66), Q. Rajkowski (VVD), T. Sturkenboom (S&S) en P. van Corler (GroenLinks).*
*De fracties willen in gesprek over de aanhoudende overlast die bezoekers en medewerkers van het Vrelinghuis ervaren van antiabortus actievoerders, de beantwoording van Schriftelijke Vragen hierover en de technische raadsinformatiebijeenkomst die op 1 december plaats vond. De fracties hebben onder andere vragen over de uitspraak van de rechtbank in Haarlem over een situatie in Heemstede, waarin de bejegening van vrouwen en medewerkers -zoals deze ook plaatsvindt bij het Vrelinghuis-, niet als demonstratie werd beschouwd omdat het individueel aanspreken van individuele vrouwen betreft. Volgens de agenderende fracties is demonstreren een mogelijkheid om een maatschappelijk probleem aan te kaarten, maar demonstreren is niet het individueel bejegenen en lastigvallen van vrouwen. De manier waarop dit gebeurt, wordt door vrouwen die de kliniek bezoeken als zeer intimiderend ervaren. Datzelfde geldt voor het personeel en passanten van de kliniek. Het College heeft de uitspraak van de rechtbank in Haarlem geduid en gemotiveerd waarom er volgens haar geen mogelijkheden zijn om eisen te stellen aan de demonstraties door actievoerders tegen abortus bij het Vrelinghuis. Daarover willen wij graag in debat.*
*In Arnhem heeft burgemeester Marcouch onlangs aangekondigd geen manifestaties toe te staan binnen 500 meter van de abortuskliniek. In Rotterdam heeft burgemeester Aboutaleb, naar aanleiding van de uitspraak in Haarlem en in reactie op vragen uit de gemeenteraad, de volgende voorwaarde in het bewijs van kennisgeving bij manifestaties opgenomen: 'De deelnemers van de manifestatie spreken individuele bezoekers van de abortuskliniek niet direct aan op het onderwerp.' Mochten de demonstranten zich hier in de praktijk niet aanhouden, dan kan hier handhavend tegen worden opgetreden. Dinsdag 1 december hebben de partijen een Raadsinformatiebijeenkomst belegd om toelichting te krijgen op de duiding van het college en helder te krijgen welk onderdeel van de huidige maatregelen gerelateerd is aan corona en dus van tijdelijke aard is. Tijdens deze bijeenkomst werd al snel geconcludeerd dat het moeilijk was vragen van de fracties te beantwoorden zonder in een politieke afweging terecht te komen. Daarom deze agendering voor een commissiedebat.*
*Achtergrond. Vanuit de PvdA en andere fracties zijn de laatste jaren meermaals vragen gesteld over de wijze waarop medewerkers en vrouwen die het Vrelinghuis bezoeken daarbij gehinderd worden door anti-abortus activisten. Vrouwen worden aangesproken op een wijze waarvan zij zelf aangeven dit als onprettig en/of intimiderend te ervaren en er worden hen folders, bijbels en plastic foetussen overhandigd of aangeboden. Op eerdere vragen was de reactie vanuit het College meermaals dat het slechts mogelijk is hiertegen op te treden vanuit de drie uitzonderingsgronden die de WOM stelt, namelijk volksgezondheid, verkeersveiligheid en de openbare orde. Er zijn, zo werd aangegeven, ook meerdere gesprekken gevoerd met de actievoerders en –groepen, als mede met de directeur van het Vrelinghuis. Inzet was dat bezoekende vrouwen en medewerkers geen hinder meer zouden ervaren van de actievoerders, maar we kunnen twee jaar later vaststellen dat dit doel niet bereikt is. De fracties vragen zich eveneens af of dit niet in strijd is met de bescherming van het vrijelijk gebruik maken van de rechten in de Wet afbreking zwangerschap (abortuswet).*

### 7.1 Beantwoording schrift. vragen (DV2020, nr. 185) stop initimidatie bij abortusklinieken deel 2

**De voorzitter** leidt dit agendapunt en refereert daarbij aan de annotatie bij de agenda. (Zie boven). De commissie ontving half januari een afschrift van een brief aan de raad van het college aan de demonstranten. De bedoeling van die brief was de raad inzicht te verstrekken rond het afwegingskader als het gaat om een melding van een demonstratie.
Dit onderwerp zal in één termijn worden besproken. Daarvoor is 75 minuten gereserveerd. Zij geeft de agenderende fracties van de commissie als eerste het woord.

*De commissie*
**Mevrouw Assen** (PvdA) licht toe dat activisten bij de abortuskliniek individuele vrouwen benaderen, lastig vallen en intimideren wanneer de vrouwen abortus overwegen of een afspraak daarvoor hebben. Al of geen abortus kan haars inziens heel goed door de vrouwen zelf overwogen worden. Wat haar betreft moet niemand ge-

confronteerd worden met activisten die de vrouwen bijvoorbeeld een mini-foetus overhandigen.
Haar fractie kaart dit al jaren aan met andere fracties. De strekking van het antwoord van de burgemeester was steeds dat hij niet meer kon dan hij deed. Demonstreren is immers ook een grondrecht. Zij heeft gezien dat in andere gemeenten wel steviger wordt opgetreden tegen activisten, en zij kan niet anders dan concluderen dat er wél andere opties waren. Het blijkt dus ook een politieke keuze te zijn en een kwestie van willen. Ook de Tweede Kamer bevestigde dit na Kamervragen.
Tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst bleek ook dat het politiek was. Zij vraagt welke keuze de burgemeester nu maakt. Haar fractie is blij dat de burgemeester nu voor het eerst verwijst naar de uitspraak van de rechtbank in Haarlem. Die stelt dat bezoekers van een kliniek niet onevenredig gehinderd mogen worden bij het gebruik van hun rechten, zoals vastgelegd in de Abortuswet. Zij vraagt de burgemeester of dit betekent dat de burgemeester net als haar ambtsgenoten in Rotterdam en Arnhem, nu wel meer ruimte ziet, en zo ja welke.
Haar fractie blijft horen van omwonenden en medewerkers van het Vrelinghuis dat afspraken zoals eerder gemaakt met activisten structureel geschonden worden. Die situatie is onwenselijk voor iedereen. Zij vraagt of de burgemeester dat deelt met haar en zij vraagt naar de consequenties als zij zich opnieuw niet aan afspraken en regels houden.
Er zijn weinig positieve effecten van corona. Als het gaat om de ruimte die activisten krijgen bij de abortuskliniek, is daarvan wellicht toch sprake van een voordeel. Wanneer het aan de PvdA ligt, gaat het bestuur na corona niet terug naar de oude situatie waar activisten nog voor de ingang van het Vrelinghuis konden staan en zij vrouwen individueel konden aanspreken. Wanneer daarop geen toezegging komt van de burgemeester, kondigt de PvdA nu alvast een motie aan met de stelling van Student & Starter “houd activisten op afstand, ook na corona waarin het bestuur uitspreekt dat het bestuur de huidige situatie permanent wil maken. Dat betekent dat wanneer de coronamaatregelen worden opgeheven, die opheffing geen consequenties heeft.
Haar fractie staat voor het recht op demonstraties en voor het recht op abortus. PvdA ervaart momenteel dat dat recht op dat laatste regelmatig geschonden wordt door activisten die vrouwen lastig vallen en intimideren. Het mag niet zo zijn dat wanneer een vrouw zo kwetsbaar is, die vrouw individueel lastig gevallen wordt op de manier die nu al zo lang gebeurt. Zij waarschuwt ervoor dat vrouwen daardoor beschadigd kunnen raken. Medewerkers van het Vrelinghuis bevestigen dat dat ook gebeurt. Zij stelt voor er alles aan te doen om dit te stoppen. Zij stelt voor tegenstanders van abortus actie te laten voeren op afstand. Kennelijk moet de strijd die nu al zo lang gevoerd wordt, opnieuw gevoerd worden in 2021. Zij hoopt dan nu op resultaat.

**De heer Koning** (D66) brengt in dat demonstreren een grondrecht is. Zijn fractie maakt daarbij geen onderscheid op het onderwerp van de demonstratie. Zijn partij zal dat recht ook verdedigen wanneer D66 het inhoudelijk oneens zou zijn met de demonstranten. Bij dit onderwerp schuren grondrechten. Grondrechten die door burgemeester en door de gemeenteraad gerespecteerd en gewogen moeten worden: het recht op vrijheid van meningsuiting, het recht op demonstreren, de rechten met betrekking tot volksgezondheid en de onaantastbaarheid van het lichaam. Zijn fractie staat voor die grondrechten. Voor D66 geldt de garantie voor iedereen in Nederland van ongehinderde toegang tot zorg als uitgangspunt. In zijn fractie stonden de leden

lang bij dit onderwerp stil. Voorop staat dat D66 wil dat intimidatie en hinder door demonstranten bij abortusklinieken wordt voorkomen. Tegelijkertijd is te zien dat intimidatie en hinder al verboden zijn. Hij vraagt de burgemeester met betrekking tot de aanwezigheid van handhavers van de openbare orde bij demonstraties bij het Vrelinghuis. Hij vraagt of de inzet van politie en handhaving om hinder en intimidatie door demonstranten uit te sluiten in de afgelopen tijd toereikend was. Was bij iedere demonstratie continu personele inzet aanwezig? Zo ja, waarom wel en zo nee, waarom niet? Hij vraagt of die aanwezigheid incidenten voorkomen heeft. Hij vraagt of er onaangekondigde demonstraties waren en hoe de burgemeester het optreden daartegen beoordeelt. Hij vraagt of in de toekomst daarop meer inzet mogelijk is.
Zijn fractie wil dat de burgemeester een aanpak heeft waarmee optimaal wordt geborgd dat hinder en intimidatie voorkomen wordt zodat er geen drempels ervaren worden in de toegankelijkheid van de kliniek voor alle bezoekers. Zijn fractie onderschrijft dat de burgemeester te allen tijde binnen de kaders van de wet openbare manifestaties zal dienen te handelen.
**Mevrouw Assen** (PvdA) vraagt over het vorige, hoe de heer Koning duidt dat de fracties structurele berichten krijgen over dat die afspraken niet worden nageleefd en dat een handhaver niet bij elk voorval aanwezig kan zijn.
**De heer Koning** (D66) repliceert dat dat de vraag is. Bij demonstraties wordt vooraf een kennisgeving gedaan waarna vervolgens overleg plaatsvindt met de burgemeester met betrekking tot de organisatie van die demonstratie, en dat onaangekondigde demonstraties daarom ook te verbieden zijn en daarop ook te handhaven is. Om die reden stelt hij vragen over of die inzet te verbeteren is ten opzichte van die in de afgelopen tijd indien die inzet in de afgelopen tijd ontoereikend was.
**Mevrouw Assen** (PvdA) merkt op dat dat voor haar geen vraag is. Haar fractie krijgt deze signalen al jaren. Zij is benieuwd hoe de heer Koning die dan duidt.
**De heer Koning** (D66) is het eens met mevrouw Assen in die zin dat er signalen zijn, en dat ook vanuit het Vrelinghuis hiervoor aandacht gevraagd blijft worden. Hij ziet ook dat de burgemeester in haar meest recente brief nog aangaf hoe zij daar binnen de grenzen van de wet Openbare Manifestaties (WOM) er alles aan doet om per manifestatie daarin een afweging te maken. Hij denkt dat die afwegingsmogelijkheid en -plicht essentieel zijn in dit hele vraagstuk. Die bepaalt dat de gemeente niet onbeperkt ruimte heeft om generiek maatregelen in te voeren.
Hij vervolgt zijn betoog met aan te geven dat zijn fractie wil dat de burgemeester een aanpak heeft waarbij het voorkomen van intimidatie en hinder optimaal te borgen is zodat alle bezoekers geen hinder meer ervaren in de toegang tot de kliniek.
Iedere manifestatie is anders. Daarbij dient iedere keer een afweging gemaakt te worden en iedere keer weer het open gesprek gevoerd met de organisatoren van een manifestatie. Hij vraagt of de burgemeester dit onderschrijft.
Zijn fractie vindt het belangrijk te voldoen aan een paar voorwaarden als er demonstraties plaatsvinden in de buurt van de kliniek. Volgens zijn fractie is het nodig dat bezoekers niet individueel worden aangesproken door demonstranten. Dat laatste is zo ook opgenomen in de kennisgeving van de gemeente Rotterdam. Hij ziet dat die afspraak ook gemaakt is in Utrecht met de organisatie Schreeuw om Leven. Hij vraagt of de burgemeester het eens is met D66 over dat ook in Utrecht die passage standaard dient te worden opgenomen in de kennisgeving.
Hij legt de vraag voor of in het opzicht van toegankelijkheid een afspraak is vast te leggen over dat een demonstratie nooit kan plaatsvinden direct voor de toegang of op een locatie waar de toegang tot de kliniek wordt belemmerd.

**Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) vraagt of de heer Koning dit in algemene zin bedoelt als het gaat om demonstraties. Zij noemt als voorbeeld demonstraties voor de moskee waar dezelfde vraag bestond. Gekeken naar de afspraken die gemaakt zijn, merkt zij op dat dit al geldt voor deze casus.
**De heer Koning** (D66) bevestigt dat hij dit in algemene zin bedoelt. Hij wil die ongehinderde toegang voor bezoekers ook bij demonstraties bij moskeeën en kerken.
**Mevrouw Sturkenboom** (Student & Starter) is benieuwd hoe de heer Koning aankijkt tegen demonstraties zonder kennisgeving van tevoren. Naast dat de raad een structurele klacht ontvangt over intimidatie, is ook te zien dat activisten zich niet aan de regels houden. Zij vraagt hoe de heer Koning dat duidt.
**De heer Koning** (D66) stelde daarover ook een vraag. Hij is benieuwd naar de reactie van de burgemeester. Zijn vraag is of in de toekomst meer inzet hierop mogelijk i□. Dat hangt daarmee □amen; zijn er incidenten gewee□t en hoe duidt de burgemeester die? Dit commissiedebat is volgens hem er ook niet voor bedoeld om direct stelling te nemen en voor te sorteren op moties en dergelijke. Hij stelt voor na te gaan hoe deze burgemeester die op dit dossier nieuw is hiermee wil omgaan in de komende tijd.
**De heer Van Corler** (GroenLinks) hoorde de heer Koning zeggen dat iedere keer opnieuw gewogen moet worden; elke demon□tratie i□ een nieuwe □ituatie. Aan de andere kant heeft de gemeente ook te maken met het maken van afspraken en het meegeven van voorschriften en dat demonstranten zich daaraan niet altijd houden. Hij vraagt of het voor D66 denkbaar is dat wanneer afspraken worden geschonden bij een reeks van demonstraties op voorhand het stadsbestuur een daarvoor passende maatregel bepaalt. Hij weet niet of dat mogelijk is en stelt die vraag ook aan de burgemeester. Hij is benieuwd hoe D66 dit ziet.
**De heer Koning** (D66) neemt aan dat de organisator en de ervaring in het verleden met die organisator onderdeel uitmaken van de afweging die de burgemeester maakt met betrekking tot de manifestatie. Ook die vraag is zijns inziens bestemd voor de burgemeester: of dat inderdaad op die manier gedaan wordt. Wanneer dat juist is, is hij het eens met de inbreng van de heer Van Corler. Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.

**Mevrouw Rajkowski** (VVD) zet dit onderwerp in het perspectief van alles wat in de wereld gebeurt met een statement: een vrouw is de wereld niets verschuldigd in termen van vruchtbaarheid. De vrouw is een mens, moeder of niet. Als persoon is het haar fundamentele mensenrecht controle te hebben over en plannen te maken en de grootte van het gezin zelf te kiezen. Zij wenst dat recht voor alle mensen, niet alleen in Utrecht en in Nederland maar ook in andere landen in Europa waar deze rechten nu onder druk dreigen te staan.
Wat haar fractie betreft moet de toegang tot zorg gegarandeerd blijven. Dan is daar ook nog het fundamentele demonstratierecht dat ook weer niet ten koste kan gaan van andere rechten. Zij heeft de indruk dat iedereen in de raad die worsteling voelt. Ook de VVD-fractie wil net als de PvdA-fractie een permanente oplossing zodat er te demonstreren is en de vrouwen de kliniek veilig kunnen bezoeken. Het demonstreren gaat volgens haar tegen een groter recht. De vrouwen zelf worden veel teveel als individu aangesproken. Daar wringt het voor haar fractie.
Kijkend naar een praktische oplossing, zou haar fractie het liefst een locatie vlakbij de kliniek willen waar te demonstreren is maar dan zo dat vrouwen het gebouw kunnen bereiken. Ook aan de overkant van de straat bestaat die spanning. Dan heeft de gemeente ook nog te maken met de inrichting van de Biltstaat. Ook daar ziet zij nog

een uitdaging als het gaat om verkeersveiligheid voor voetgangers, fietsers en ander verkeer. Ze brengt in dit verband een persoonlijke anekdote in. Zij kijkt ook naar dit dossier vanuit een persoonlijke ervaring in het licht van verkeersveiligheid.
Zij noemt als veilige plek het Oorsprongpark. Dat ligt 230 meter af van de ingang van de kliniek. Haar fractie vindt dat eigenlijk te ver. Haar fractie ziet geen oplossing nabij de ingang. Ook de plek voor laden en lossen staat tussen verkeersstromen in.
**Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) vraagt hoe de VVD aankijkt tegen de opname in het grondrecht voor demonstreren dat het hoorbaar, zichtbaar en dichtbij het object zou moeten zijn waartegen gedemonstreerd wordt. Zij vraagt hoe dit in verhouding staat met de inrichting van die locatie, en het Oorsprongpark.
**Mevrouw Rajkowski** (VVD) kijkt graag met alle andere partijen naar mogelijke andere oplossingen. Het gaat haar om de balans tussen demonstreren het veilig bij de kliniek kunnen komen. Het Oorsprongpark ligt wel aan een verkeersknooppunt; voorbijgangers zien die locatie.
**Mevrouw Sturkenboom** (Student & Starter) brengt in dat de anti-abortusactivisten gedeeltelijk tegen het beleid demonstreren. In overheidsgebouwen wordt beleid gemaakt. Zij oppert op een handige manier ervoor te kiezen dat dergelijke demonstraties bij het stadskantoor plaatsvinden. Zij vraagt hoe de commissie dit ziet.
**Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) begrijpt die uitweg van Student & Starter. Zij benadrukt dat de beoordeling om te kunnen demonstreren een inhoudsloze is. De vraag is dan in hoeverre dat mogelijk is.
**Mevrouw Sturkenboom** (Student & Starter) vindt dat dit een vraag is die de burgemeester zou kunnen beantwoorden. Zij sluist via de voorzitter die vraag door naar haar. **De heer Simsek** (DENK) vindt het punt dat mevrouw Sturkenboom maakte interessant. Hij vraagt zich af hoe dat praktisch te regelen is wanneer die lijn breder wordt getrokken. Of moet hij dit opvatten als alleen een suggestie?
**Mevrouw Sturkenboom** (Student & Starter) vindt het Jaarbeursplein een goede plek, zeker in tijd van corona. Zij refereert ook aan de inbreng van mevrouw Rajkowski over de drukte in de Biltstaat. De verkeersveiligheid is daar snel in het geding. Vanuit haar fractie wil zij voorkomen dat anti-abortusdemonstranten straks weer pal voor de voordeur komen te staan wanneer de coronacrisis voorbij is. Op die manier probeert zij te zoeken naar een oplossing. Zij herhaalt haar argumenten.
**Mevrouw Rajkowski** (VVD) vindt dat schuren is toegestaan bij demonstreren. Dat is haars inziens ook het doel van demonstreren. Mensen mogen meningen verkondigen die anderen onwenselijk vinden. Zij vraagt de burgemeester wat het verschil zou zijn tussen enerzijds een eenmalige demonstratie over een onderwerp en anderzijds een demonstratie die herhaald wordt. Zij kan zich bij enerzijds en anderzijds verschillende afwegingen voorstellen. Zij staat open voor andere oplossingen.

**Mevrouw Sturkenboom** (Student & Starter) vindt intimidatie niet meer van deze tijd. Een besluit nemen om een zwangerschap te beëindigen is al niet gemakkelijk. Een al of niet licht genomen besluit moet wat haar betreft te allen tijde gerespecteerd worden vanuit het zelfbeschikkingsrecht. Zij beschouwt het tot de persoonlijke levenssfeer doordringen van de vrouwen die de abortuskliniek bezoeken als een achteruitgang in die keuzevrijheid, en feitelijk van iedere andere vrouw in Nederland of in de wereld. Zij heeft er geen woorden voor dat anno 2021 vrouwen nog steeds als een leeuwin moeten vechten voor de autonomie over hun eigen lichaam en leven. Dat maakt haar boos en verdrietig.
Tegelijkertijd heeft de gemeente te maken met het demonstratierecht.

**De heer Koning** (D66) vraagt of het juist is dat hij van mevrouw Sturkenboom begrijpt dat ze die demonstraties verwerpelijk vindt. Hij vraagt hoe hij dat moet zien. Hij zet uiteen dat hij lid i van de gemeenteraad; de gemeenteraad dient de burgemeester op pad te sturen met grondwettelijk en uitvoerbaar beleid. Hij vraagt of mevrouw Sturkenboom het ermee eens is dat de politieke partijen de wet dienen te respecteren.
**Mevrouw Sturkenboom** (Student & Starter) bevestigt dat raadsleden de wet dienen te respecteren. Student & Starter doet dat ook. Zij eerbiedigt het demonstratierecht maar kijkt ook naar de rechten van vrouwen: zij noemt in dit verband de Wet Afbreking van Zwangerschap. De wet die de integriteit en de persoonlijke levenssfeer beschermt, vindt haar fractie ook zwaarwegend. Zij vindt het een feit dat hier grondrechten met elkaar botsen. Om die reden moet haars inziens hierbij een politieke afweging gemaakt worden. Zij ziet ook in andere steden dat burgemeesters een politieke afweging hebben gemaakt. Zij pleit voor veel meer ruimte voor vrouwen om mentaal en fysiek ongestoord een abortuskliniek te kunnen bezoeken.
**Mevrouw Assen** (PvdA) vraagt hoe de heer Koning de uitspraak van de rechtbank in Haarlem duidt van afgelopen zomer.
**De heer Koning** (D66) merkt op dat duiding niet aan hem is. De rechter deed een uitspraak in een specifieke situatie die anders is dan bij het Vrelinghuis. Dat was ook de uitleg van de burgemeester bij die uitspraak. Hij noemt de verschillen.
Zijn fractie kan zich vinden in het per locatie, per situatie, per manifestatie maken van verschillende afwegingen. Het is niet één op één te zeggen dat wat daar gebeurt ook in Utrecht moet gebeuren. Hij vindt dat een fundamenteel verschil met zoals mevrouw Assen het schetst.
**Mevrouw Sturkenboom** (Student & Starter) staat niet achter de manier van demonstreren. Zij bevestigt dat op zich demonstraties niet verwerpelijk zijn. Zij herhaalt haar argumenten met betrekking tot de grondrechten. Zij stelt dat wanneer de gemeente weet dat die grondrechten botsen, de overheid een belangenafweging moet maken. Die belangenafweging is een politieke keuze.
**Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) begrijpt deze inbreng vanuit Student & Starter. Tegelijkertijd gaat deze discussie niet over een politieke keuze in de afweging voor een demonstratie. Het gaat hier om een wettelijke afweging. De vraag is dan waaraan de overheid zich moet houden en waarover de overheid niet gaat. De gemeenteraad gaat niet over de politieke afweging. Wanneer de gemeenteraad wil dat op dit gebied veranderingen plaatsvinden, zullen die veranderingen bewerkstelligd moeten worden in Den Haag. De gemeenteraad kan dit de burgemeester niet verwijten of stellen dat er op een of andere manier een politieke afweging gemaakt moet worden. Zij verwerpt dat dat het geval zou zijn.
**Mevrouw Rajkowski** (VVD) vindt het belangrijk dat de keuze die de raad gaat maken, dat die op meerdere momenten van toepassing kan zijn op. Dat wat de gemeenteraad besluit, moet in alle situaties op alle momenten van toepassing kunnen zijn.
**Mevrouw Sturkenboom** (Student & Starter) vindt dit een waardevolle en terechte toevoeging. In reactie op de inbreng van mevrouw Streefland licht zij toe dat het haar niet gaat om een inhoudelijke afweging, maar om de afweging met betrekking tot de zwaarte van de grondrechten.
**Mevrouw Rajkowski** (VVD) licht toe dat wanneer de overheid de mentale gezondheid van een persoon verheft tot grondrecht, die overheid de deur daartoe openzet voor iedereen. Iedereen kan dan zeggen zich ergens niet fijn bij te voelen. Daarmee

is het recht op demonstratie uiteindelijk kapot te maken. Hierin gaat de fractie van de VVD niet mee. Zij adviseert de raad die weg niet in te slaan.
**De heer Koning** (D66) stelt de ongehinderde toegang tot zorg voorop. Hij merkt op richting mevrouw Sturkenboom dat grondrechten niet tegenover elkaar kunnen worden afgewogen. Grondrechten zijn allemaal aan de orde te allen tijde. Dat betekent dat de burgemeester binnen de wet Openbare Manifestaties ruimte heeft om binnen die wet te acteren, maar ook niet daarbuiten mag gaan. Hij vraagt of mevrouw Sturkenboom het met die notities eens is.
**Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) merkt op dat de afweging die de burgemeester moet maken niet gaat over het belang van de verschillende grondrechten. De afweging van de burgemeester betreft de kans op wanordelijkheden, het gevaar voor de volksgezondheid, verkeersveiligheid. Dat zijn de drie inhoudelijke afwegingen op grond waarvan zij tot een beoordeling komt.
**Mevrouw Sturkenboom** (Student & Starter) bevestigt dat punt te willen maken met betrekking tot de volksgezondheid, de verkeersveiligheid en de openbare orde. Het mentale welzijn is niet te beschouwen als een onderdeel van die gezondheid. Zij vraagt de burgemeester of een dergelijke afweging mogelijk zou zijn. Zij is ook benieuwd naar de reactie van de burgemeester op de inbreng van mevrouw Rajkowski.
**De heer Van Corler** (GroenLinks) legt de vraag voor of de mentale gezondheid dan bij elke demonstratie een rol gaat spelen. De mentale gezondheid kan betrekking hebben op de voor- en tegenstanders. Hij waarschuwt voor het pad dat het bestuur daarmee zou opgaan.
**Mevrouw Sturkenboom** (Student & Starter) vindt het interessant op deze manier er naar te kijken, uitgaande van het gegeven dat de beoordeling moet plaatsvinden per demonstratie zodra daarvan kennis is gegeven. Zij wil dat graag weten en onderzoeken. Wanneer hier uitkomt dat het niet mogelijk is, dan weet de raad dat ook. Zij benadrukt op te komen voor de vrouwen die zich geïntimideerd voelen en dat ze allerlei mogelijkheden probeert te vinden om voor die vrouwen op te komen.
Zij rondt hiermee haar betoog af.

**De heer Van Corler** (GroenLinks) vindt het goed in de commissie aan dit ingewikkelde onderwerp aandacht te besteden. De gebeurtenissen hebben vaak een flinke impact op vrouwen. Die vrouwen worden vaak op een kwetsbaar moment aangesproken op een wijze die niet als prettig en zelfs als intimiderend wordt ervaren. Aan de andere kant kwam naar voren in het debat in de commissie dat het recht op demonstratie ook een groot goed is.
Hij stelt vast dat in het land verschillende ontwikkelingen zijn. In dat perspectief is het goed om na te gaan hoe de situatie in Utrecht te kunnen verbeteren. Hij dankt de burgemeester voor haar brief over de demonstratie van Schreeuw om Leven.
GroenLinks vindt het een goede stap voorschriften op te nemen als het gaat om het aanspreken van personen en om het aanbieden van folders. Hij merkt op dat die voorschriften ook de lijn is in Rotterdam.
Een demonstratie kan altijd intimiderend overkomen. Een ongehinderde toegang tot de kliniek moet mogelijk zijn wanneer aan de voorschriften is voldaan. Dat leidt hem tot de vraag die hij eerder stelde in het debat: wat te doen op momenten wanneer niet wordt voldaan aan deze voorschriften. Hij vraagt of de burgemeester dan mogelijkheden ziet om nadere stappen te zetten. Hij herhaalt zijn vraag in het geval er een reeks van demonstraties wordt aangekondigd. Hij legt die vraag voor.

Hij vond de inbreng van Student & Starter een creatieve: “het gaat om een demonstratie tegen beleid, dus laat de demonstratie plaatsvinden waar het beleid gemaakt wordt”. Hij verwacht dan heel veel demonstraties op die plek bij het stadskantoor. Dan is zelfs te beredeneren dat op dit onderwerp in Den Haag gedemonstreerd moet worden. Die oplossing zou hij niet vanuit GroenLinks willen ondersteunen.

*De niet-agendere fracties*

**Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) noemt artikel 9 van de grondwet en artikel 11 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens waarin het fundamentele recht om te demonstreren van mensen wordt gegarandeerd. Het recht op demonstratie geniet een grote bescherming. Een demonstratie mag kwetsen, choqueren en verontrusten en het mag op het randje balanceren van het maatschappelijk wenselijke omdat dat nu eenmaal met elkaar is afgesproken en omdat de gemeenschap dat zo’n belangrijk goed vindt in de samenleving. Wat wanneer dat recht niet zou bestaan.

De grondwet in combinatie met de Wet Openbare Manifestaties is zo mogelijk nog strenger. De inhoud van demonstratie mag überhaupt geen reden zijn om een demonstratie te beperken, te verbieden of te beëindigen. De burgemeester dient alles in haar macht te doen om een demonstratie te laten doorgaan. Mensen die demonstreren bij een abortuskliniek, hoe ook persoonlijk of politiek beoordeeld, mogen hun mening uiten en opkomen voor de waarde die verankerd is in de Wet Afbreking Zwangerschap, namelijk de rechtsbescherming van het leven in wording. Beide waarden zijn verankerd in deze wet. Dat betekent dat uitingen van demonstraties zichtbaar en en te volgen moeten zijn op ook luisterafstand van het doel waarop het protest zich richt. De demonstranten mogen alle middelen gebruiken die zij nodig achten om hun recht te kunnen uitoefenen zover het maatschappelijke verkeer dat toelaat.

Mevrouw Streefland verneemt wel graag van de burgemeester de bevestiging dat de voorschriften voor nu gelden. Zij begrijpt dat volledig dat de voorschriften die nu zijn verstuurd in de brief aan de ProLifebeweging ook ingegeven zijn door corona. Zij pleit ervoor dat na corona de aanvraag beoordeeld wordt op basis van de omgevingssituatie die dan speelt. Zij vraagt wat de gemeente gedaan heeft in de afgelopen jaren om zowel het recht van de vrouwen die de kliniek bezoeken als ook het recht op demonstreren te waarborgen.

**Mevrouw Assen** (PvdA) merkt op dat mevrouw Streefland aan afspraken refereert. Zij blijft het relevant vinden dat de demonstranten die afspraken niet nakomen en die overtreden. Zij vraagt mevrouw Streefland naar de consequenties daarvan.

**Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) wilde daar juist op doorgaan. Zij wil dan ingaan op wat er feitelijk heeft plaatsgevonden.

De gemeente is doorgegaan met het doen van waarnemingen bij het Vrelinghuis zoals was toegezegd. Dit heeft geleid tot één waarneming van een verbaal conflict tussen een passant en een demonstrant. Op geen enkele wijze was sprake van een strafbaar feit. Daarover gaat het nu. Het Vrelinghuis beschikt over een rechtstreeks telefoonnummer van de overlasttelefoon van de gemeente. Hij is een keer gebeld omdat er geen demonstratie was aangemeld. Mevrouw Streefland vindt dat goed. Demonstranten hebben de route te bewandelen. Bij strafbare gedragingen zoals intimidatie is in te grijpen. Ieder die kennis heeft van een vermeend strafbaar feit kan aangifte doen bij de politie. De politie en het OM en uiteindelijk de strafrechter, zullen van geval tot geval beoordelen of het concrete gedrag strafbaar was. Er zijn nul aangiften gedaan. Wellicht is dat dan de route die bewandeld moet worden wanneer

de wens bestaat om aan te geven dat er strafbare feiten zijn gepleegd op het gebied van intimidatie. De kliniek kan van mening zijn dat de demonstranten te vaak demonstreren en dat de kliniek blijft aandringen op het instellen van een bufferzone. De Wet Openbare Manifestatie biedt volgens haar fractie geen aangrijpingspunt om het recht op vrije meningsuiting op voorhand op deze wijze in te perken, ook niet in frequentie en voor duur van de demonstratie.
**De voorzitter** begrijpt dat mevrouw Streefland aan nieuw onderdeel wil beginnen van haar betoog. Zij heeft haar spreektijd inmiddels gebruikt en hij verneemt dat mevrouw Streefland ermee akkoord gaat haar bijdrage nu te beëindigen.

**Mevrouw De Vries** (Partij voor de Dieren) bedankt de agenderende fracties. Zij vindt het heel erg goed dit onderwerp in deze commissie te bespreken. Dit is wat haar betreft niet halfslachtig te bespreken. Zij stelt dan ook vast dat er nu een levendig debat plaatsvindt. Haar fractie ziet ook die spanning tussen enerzijds het recht om te betogen en anderzijds het recht op een abortus. Zij sluit zich aan bij de punten die genoemd zijn. De punten die zij had willen inbrengen, kwamen al aan de orde.
Zij sluit zich aan bij de inbreng van Student & Starter over de mentale gezondheid. Ook haar fractie zou dat willen onderzoeken. Zij vindt dat hierover minimaal gesproken zou moeten kunnen worden. Zij begrijpt het dilemma dat mentale gezondheid dan geldt voor alle demonstraties. Zij benadrukt dat het hier gaat om intimidatie. Zij vindt dat kwalijk en niet wenselijk.
Met betrekking tot de coronamaatregelen kondigde mevrouw Assen een motie aan in het geval dat de burgemeester niet kan toezeggen dat de maatregelen blijven gelden ook na corona. Ook haar fractie zal dat blijven onderschrijven.

**De heer Van Steeg** (CDA) dankt de agenderende fracties voor de agendering. Ook voor zijn fractie is hier sprake van een lastige afweging tussen de verschillende grondrechten, het recht op abortus en het recht op demonstratie.
Hij is het eens met mevrouw Rajkowski over het moeten garanderen van de rechten ook op andere plekken in de stad. Wanneer hier het besluit worden genomen over afstand, zal dat besluit ook gelden op andere plekken. Om die reden vindt zijn fractie het belangrijk dat de burgemeester zelf haar afweging kan blijven maken tussen de verschillende grondrechten. Hij dankt de burgemeester voor haar brief. Hij beschouwt die brief als heeft de burgemeester duidelijk haar afweging gemaakt. Hij wil haar graag de ruimte geven die afweging ook in de toekomst te maken.
D66 vroeg naar de handhaving bij het Vrelinghuis. De heer Van Steeg sluit zich aan bij die vraag. Daarnaast zijn veel vragen gesteld over andere situaties in Nederland; rechterlijke uitspraken. De burgemeester ging daarop al in. Hiervoor was ook aandacht in de Raadsinformatiebijeenkomst waaruit bleek dat het college het feitelijk niet anders doet op deze locatie dan zoals op andere locaties in Nederland. Hij vraagt nadrukkelijk hoe de burgemeester dit beoordeelt en of het juist is dat het gemeentebestuur in die balans en in die afweging geen andere afweging maakt dan op andere plekken in Nederland.

**De heer Simsek** (DENK) vindt dat in het debat een aantal interessante punten genoemd is. In een eerdere motie gaf de meerderheid van de raad ook aan alle wettelijke mogelijkheden te willen benutten om de intimidatie van vrouwen door anti abortus demonstranten aan te pakken. DENK steunde die motie destijds.

Hoewel het demonstratierecht een groot goed is, mag de vrijheid van de een de vrijheid van de ander niet hinderen. Op het moment waarop vrouwen zich geïntimideerd en gehinderd voelen in het gebruik maken van hun recht op abortus, vindt ook zijn fractie dat onacceptabel. Om die reden staat zijn fractie nog steeds er achter dat het college alle mogelijkheden moet aangrijpen die de Wet Openbare Manifestatie biedt, om ervoor te zorgen dat vrouwen ongehinderd en veilig gebruik kunnen maken van hun grondrecht. Wat dat betreft sluit hij zich aan bij de opmerkingen van de agenderende fracties.
In zijn ogen moet één lijn getrokken worden in het principe dat demonstratierecht niet ten koste mag gaan van andermans grondrechten ook bij andere demonstraties. Hij noemt in dit opzicht de demonstraties van Pegida vlakbij moskeeën. Die zorgden er eerder voor dat Moskeegangers niet naar de moskee konden. Bij andere demonstraties van Pegida voelden moskeegangers zich ook geïntimideerd en gaven de haatdragende en beledigende uitingen van Pegida vooral ook jonge kinderen en de ouders een onveilig gevoel. DENK zal de motie steunen van de PvdA over anti-abortusdemonstranten bij de kliniek, zoals DENK de eerdere motie steunde. Hij benadrukt dat hetzelfde principe moet gelden voor andere demonstraties. Hij herhaalt zijn argumenten.
**De heer Koning** (D66) merkt op dat de heer Simsek op voorhand zegt de motie van de PvdA te zullen steunen. Hij heeft nog geen motie gezien. Hij vraagt of de heer Simsek wel een motie gezien heeft. Hij vraagt of de heer Simsek het met hem eens is dat het verstandig is het debat af te wachten en te zijner tijd de motie.
**De heer Simsek** (DENK) is het daarmee eens. Hij oordeelde op basis van de verkondigde standpunten. Hij verwacht die motie te kunnen steunen. Zijn fractie overweegt bij de eerstvolgende raadsbehandeling een soortgelijke motie in te dienen.

**De heer Wiegant** (SP) dankt de agenderende fracties voor de agendering. Hij beschouwt deze kwestie als een lastige. Twee onschendbare rechten staan tegenover elkaar. De afweging die op een goede manier samen te laten gaan, is een lastige. Hij is er nog niet helemaal uit. Wat dat betreft beschouwt hij deze discussie als heel nuttig voor zijn meningsvorming.
Hij zal met zijn fractie nagaan hoe die rechten op een goede manier te laten samengaan. Voor de SP is het recht op demonstratie heilig.

**De voorzitter** geeft de burgemeester het woord.

**Burgemeester Dijksma** dankt de commissie voor haar inbreng. Dit debat volgend, wordt duidelijk dat de kwestie ingewikkeld is. Een paar keer viel de term “politieke afweging”. De burgemeester benadrukt dat dit voor haar op geen enkele manier een politieke afweging is in haar rol als burgemeester. Het gaat er nooit om of de inhoud van een demonstratie haar wel of niet bevalt. Zij heeft puur te oordelen op basis van de wet zoals die in Nederland geldt of een demonstratie past binnen de voorschriften en of zij ruimte ziet de aangekondigde demonstratie te laten doorgaan. Zij parafraseert de woorden van de heer Wiegant voor wie het demonstratierecht heilig is. Dat betekent ook dat iedereen van dat grondrecht gebruik mag maken. Mevrouw Streefland zei dat terecht. Demonstraties mogen schuren. Daarbij is het van belang vast te stellen dat de wet niet wordt overtreden. Opgetreden wordt in het geval van strafbare feiten of van het zich niet houden aan de door de burgemeester gestelde set van voorschriften. Dat is mogelijk met politie en eventueel ook met het OM. De

gemeente heeft ook echt de plicht om het demonstratierecht als zodanig maar ook demonstranten te beschermen.
Sommige van de commissieleden gebruikten de term activisten. De burgemeester ontraadt hen dat. Ook daarin moet niet gefunshoped worden: de ene keer het begrip demonstrant en de andere keer activist. Daarmee zou de overheid op een glijdende schaal terecht komen. Zij zal dat ook niet doen.
Tegelijkertijd stelden velen van de commissie vast dat het hier gaat om vrouwen die een keuze maken om naar een abortuskliniek te gaan. Die maken daarmee inderdaad ook gebruik van hun grondrecht. De burgemeester onderschrijft de inbreng uit de commissie over dat de rechten van de één niet ten koste mogen gaan van de rechten van de ander. Dat is en blijft het uitgangspunt voor de beoordeling van alle kennisgevingen, en zeker ook bij demonstraties in de omgeving van een abortuskliniek. Bekend is dat Schreeuw om Leven al meerdere jaren op de stoep voor het Vrelinghuis aan de Biltstraat demonstreert. Het is haar bekend dat verschillende partijen en organisaties daaraan aanstoot nemen. Sommige van die partijen bepleitten ook dat demonstraties verder worden beperkt.
De burgemeester benadrukt dat het demonstratierecht er is en dat de overheid daarvoor ruimte moet maken. Zij benadrukt ook dat de burgemeester een demonstratie niet op inhoudelijke gronden mag beperken. De burgemeester mag wel voorschriften en beperkingen opleggen voorafgaand aan een demonstratie. Om de raad inzicht te geven in hoe dat in zijn werk gaat, deed zij de raad haar brief aan de organisatie geanonimiseerd toekomen voor een demonstratie die afgelopen vrijdag plaatsvond. Daardoor kon de commissie heel precies meelezen met de voorschriften die aan de voorkant op dat moment voor die demonstratie golden. De drie gronden waarop zij voorschriften mag stellen zijn: (a) vrees voor wanordelijkheden, (b) gezondheidsrisico's (daarbij merkt de burgemeester op dat dat dan te maken heeft met de volksgezondheid en niet met individuele gezondheid; dat i□dus iets anders dan het mentale welzijn van individuen). Het volksgezondheidaspect betreft bijvoorbeeld het voorkómen van een epidemie. En (c ) de verkeersveiligheid. Mevrouw Rajkowski gaf een voorbeeld van een dergelijk risico. Ook dat kan een grond zijn om een voorschrift te geven.
Sinds eind november demonstreert Schreeuw om Leven naar de diverse overleggen op een nieuwe locatie aan de Biltstraat. Zij demonstreren alleen op die aangewezen locatie. Schreeuw om Leven mag niet op de stoep staan. De plek ligt 100 – 120 meter ten opzichte van het Vrelinghuis op een vrijwel niet gebruikte laad- en losplaats. In ieder geval moeten mensen die het Vrelinghuis willen bezoeken ongehinderd toegang krijgen. Zij mogen daarbij niet worden belemmerd, noch gehinderd. Bovendien heeft het Vrelinghuis meerdere ingangen. Er is in ieder geval een ruimte om het Vrelinghuis op een goede manier te betreden.
Een belangrijke overweging om tot het eerdere besluit te komen van het verplaatsen van de demonstratie, was het gegeven dat de stoep voor het Vrelinghuis te smal is en tot problemen leidt, in dit geval voor zowel de volksgezondheid (de coronaproblematiek) en ook voor de verkeersveiligheid. Daarnaast mag niet van hand tot hand worden geflyerd. Dat geldt voor alle demonstraties op dit moment in verband met de volksgezondheid.
In de voorschriften is duidelijk aangegeven dat bezoekers niet mogen worden gehinderd naar de toegang van het Vrelinghuis en dat de rechten van de demonstanten niet ten koste mogen gaan van de rechten van de bezoekers. De burgemeester is het eens met de inbreng van mevrouw Streefland dat in het geval vrouwen zich geïn-

timideerd voelen of gehinderd, altijd de route openstaat naar het doen van aangifte. De burgemeester vindt dit van belang. Dit is de manier waarop vrouwen gebruik kunnen maken van hun eigen grondrecht.
Er zijn meerdere controles. De heer Koning vroeg hoe in de praktijk te effectueren dat de demonstratie verloopt zoals voorgeschreven en of de voorschriften voldoende worden gehandhaafd. De burgemeester zet uiteen dat er meerdere controles zijn geweest van de nieuwe situatie. Het college ziet dat de demonstranten zich houden aan de gestelde regels richting de bezoekers en omstanders als het gaat om de corona. Zij beseft dat mevrouw Assen hierover iets anders zei. Zij zal daarop terugkomen. Bekend is ook dat demonstranten zelf te maken hebben met verbale agressie in hun richting. De burgemeester vindt het belangrijk dit op te merken in het verband van dit debat. Recentelijk is door een omwonende van de nieuwe locatie bezwaar gemaakt tegen de demonstraties. Dat bezwaar is op dit moment in behandeling.
Bij iedere demonstratie beoordeelt de burgemeester de situatie op zijn merites. Wanneer zich wijzigende omstandigheden voordoen, is het mogelijk nieuwe voorschriften te geven. Soms komen de bestaande voorschriften te vervallen. De burgemeester denkt dat het belangrijk is op te merken dat het belangrijk is dat de uitbraak van corona (Covid 19) niet de enige reden was om voorschriften te geven. De ruimtelijke situatie inclusief het drukke verkeer, maar ook de bescherming van de rechten van de bezoekers, zijn en blijven onderdeel van de afwegingen. De burgemeester vindt het belangrijk te melden dat deze twee afwegingen binnen de WOM net zo goed aanleiding kunnen zijn om te blijven benadrukken dat er enige vorm van afstand moet zijn tot de ingang van het Vrelinghuis. De burgemeester werkt momenteel aan een verdergaande juridische onderbouwing. Zij vraagt de raad de ruimte zodat zij dat kan doen. Dan moet het bestuur bij een situatie na corona ook nagaan hoe dat op die manier is te organiseren. Die twee andere afwegingen binnen de WOM moeten steeds geborgd zijn, ook in de situatie na corona (de veerkersveiligheid en het recht voor bezoekers ongehinderd toegang te krijgen tot het Vrelinghuis). Daarvoor staat de burgemeester.
Veel is vergeleken met andere steden. Nauwkeurig bekeken, is te zien dat er niet zoveel verschillen zijn. De afstand tot de kliniek is er ook elders. Die is in Utrecht op een behoorlijke afstand, zelfs in vergelijking met sommige andere situaties. De burgemeester bevestigt dat er voorschriften zijn gegeven aan de wijze waarop vrouwen vrije toegang hebben, zij het dat het college niet koos voor een verbod op individueel aanspreken in de huidige situatie. Daar zit nog een potentieel verschil. In de Heemsteedse situatie deed de rechter daarover een uitspraak. De burgemeester vraagt de raad met haar meewegen dat die uitspraak in de context staat van die situatie en dat dat niet betekent dat dat overeind blijft wanneer dat overal in het land wordt toegepast. Dat heeft te maken met het gegeven dat het demonstratierecht een breed recht is. Die ziet er niet alleen op toe dat mensen een algemene boodschap mogen verkondigen, maar dat zij zich ook individueel mogen uiten. Daarop zit spanning. Voor de burgemeester geldt de balans tussen enerzijds het recht op de vrije toegang en anderzijds niet gehinderd worden en het gegeven dat het college de vrije toegang wil borgen naast het recht op demonstratie. Een demonstratie mag schuren en is zichtbaar. De indruk van de burgemeester is nu dat het stadsbestuur daarin een heel eind op weg is.
Wanneer mevrouw Assen zegt dat er klachten blijven komen, benadrukt de burgemeester dat zij naar aanleiding van de laatste demonstratie dat signaal niet heeft

gekregen. Zij zal zich opnieuw verstaan met het Vrelinghuis om aan die organisatie te vragen hoe zij de huidige situatie vindt en of die klachten er al of niet zijn.
Zij recapituleert haar inbreng met de samenvatting dat het gaat om schurende grondrechten en dat die grondrechten beide een plek hebben in de samenleving.
Ten tweede bracht de heer Simsek terecht in dat wanneer het bestuur uitzonderingen maakt in algemene zin geformuleerd, die uitzonderingen altijd moeten worden toegepast. De heer Koning gaf terecht aan dat de burgemeester steeds weer opnieuw een afweging moet maken omdat omstandigheden kunnen veranderen. Het is niet mogelijk hierin te besturen met een algemene set aan maatregelen. Gewogen zal moeten worden aan de hand van de aanvraag, de omstandigheden, het moment, de situatie. Dat betekent dat de burgemeester dat steeds weer heel precies opnieuw moet doen bij een kennisgeving en nooit in politieke zin. De burgemeester vond de inbreng daarover van de heer Koning vrij doorwrocht.
**Mevrouw Assen** (PvdA) vraagt of de burgemeester met haar deelt dat er verschillende ruimte is binnen de wet voor interpretatie zonder dat daarbij politiek komt kijken. Zij benadrukt dat het niet zwart-wit is.
**Burgemeester Dijksma** bevestigt dat in het leven zaken nooit zwart-wit zijn. Ook als het gaat om interpretaties van de wet. Zij bevestigt dat er jurisprudentie is in één casus. Maar daarmee is niet gezegd dat die uitspraak straks ook juridisch houdbaar i□voor het hele land. Daar zit de weging die de burgemee□ter moet maken; wat betekent dat in de Utrechtse situatie? Wanneer het college in een andere casus een vergelijkbare maatregel voorschrijft, is het de vraag of dat op de lange termijn houdbaar blijft. Die ruimte heeft de burgemeester nodig. Zij zou het heel onplezierig vinden om aan de ene kant voorschriften te stellen en vervolgens te zien dat die niet overeind blijven.
Bij schurende grondrechten is het mogelijk iets aan interpretatie te doen, maar dan blijft altijd de mogelijkheid bestaan dat de rechter de bestuurlijke beslissing stuit. Die moet beoordelen of de overheid zijn werk deed puur op gronden van de wet. Ook de rechter zal geen politieke weging toepassen.
De burgemeester zegt toe terug te komen bij de commissie op een later moment over hoe in de toekomst na corona op basis van die twee elementen in de WOM (verkeersveiligheid en volksgezondheid) én het recht van vrouwen om ongehinderd toegang te krijgen tot de kliniek, de goede ruimte geborgd wordt en die beide grondrechten met elkaar in balans blijven en wat dat dan betekent voor de locatie.
De suggestie om de demonstranten voor het stadskantoor de ruimte te geven, is voor de burgemeester buiten de orde. Zij voorziet dat dan demonstraties permanent voor het stadskantoor staan. Mevrouw Streefland zei terecht dat demonstranten het recht hebben zichtbaar te zijn voor het doel van de demonstratie. De overheid bepaalt dat doel niet. De suggestie vindt zij creatief maar niet werkbaar.
**De voorzitter** begrijpt dat de eerste toezegging een brief is waarin de burgemeester ingaat op onder meer de verkeersveiligheid. Zij vraagt wanneer die is te verwachten.
**Burgemeester Dijksma** licht toe dat het dan gaat om de situatie na de pandemie. Zij stelt zich voor dat zij die toezegging niet eerder gestand doet dan voor de zomer van 2021. Dat kan ook nog Q3 worden.
Haar tweede toezegging is dat zij op basis van de huidige situatie opnieuw bij het Vrelinghuis zal nagaan of de organisatie nog steeds dezelfde ongemakkelijkheden ervaart en klachten als eerder, of niet. Zij zal dit op vrij korte termijn doen.

**Mevrouw Assen** (PvdA) merkt op dat gezegd wordt dat wanneer handhaving in de buurt is, de demonstranten zich anders gedragen. Om die reden was zij huiverig voor de inbreng over meer handhaving. Zij verwacht daarvan niet alle effecten.
**Burgemeester Dijksma** zal dit navragen.
**De voorzitter** verneemt desgevraagd dat de burgemeester hiermee terugkomt bij de commissie binnen enkele weken, vóór 1 februari.
**Burgemeester Dijksma** zet uiteen richting de heer Koning dat een aantal keren onaangekondigde demonstraties plaatsvonden. Dat werd door Schreeuw om Leven geduid als een flyeractie. Daarmee was het college het niet eens. Daarop sprak het Schreeuw om Leven ook aan. Zij zet uiteen dat niet permanent toezicht en handhaving plaatsvindt. Er zijn wel afspraken gemaakt, ook met het Vrelinghuis, dat wanneer zich bepaalde situaties voordoen, het Vrelinghuis contact opneemt met de gemeente. Af en toe is er niet-zichtbaar toezicht.
Richting de heer Van Corler attendeert de burgemeester op de frase in de brief waarin feitelijk de aankondiging van het vervolg staat in het geval de demonstranten zich niet aan de afspraken houden. Er is altijd een mogelijkheid om bij een volgende aankondiging een nader voorschrift te stellen. Wanneer zich wanordelijkheden voordoen, moet de demonstratie wat haar betreft ontbonden worden. Dat recht krijgt de burgemeester van de wet. Zij verwacht hiermee veel van de inbreng van ook de niet-agenderende fracties voor een groot deel te hebben beantwoord.

**De voorzitter** legt de vraag voor of vragen die gesteld zijn beantwoord zijn en concludeert aldus. Zij spreekt de hoop uit dat dit voor alle raadsleden een bevredigende bespreking is geweest.

**De heer Van Corler** (GroenLinks) merkt op dat de PvdA aangaf een motie te zullen indienen. Hij vraagt of de beantwoording door de burgemeester nog steeds daartoe aanleiding geeft.
**Mevrouw Assen** (PvdA) zal daarover binnen de fractie nadenken; of dat nu het moment is of wanneer de burgemeester meer informatie geeft in Q2 of Q3.
**Mevrouw Rajkowski** (VVD) vraagt of zij goed begrepen heeft van mevrouw Assen dat haar motie er in ieder geval komt maar dat de timing nog afhankelijk is van de informatie van de burgemeester.
**Mevrouw Assen** (PvdA) zet uiteen dat wanneer zij in de afweging tot de conclusie komt dat dit het goede moment is, zij de motie nu zal indienen. Wanneer zij besluit te wachten tot de informatie die is toegezegd zou het denkbaar zijn dat in die informatie iets staat dat de motie overbodig maakt. Zij neemt dit mee in haar afweging.
**De voorzitter** merkt op dat het iedereen vrij staat, en niet alleen mevrouw Assen, om te bepalen of zij gebruik maken van moties of andere raadsinstrumenten.
Zij recapituleert de gedane toezeggingen:
De burgemeester zal

- Uiterlijk in Q3 bij de commissie terugkomen op de vraag hoe in de toekomst binnen de bepaling van de WOM de voorwaarden beter te waarborgen van de verkeersveiligheid en het ongehinderd bij het Vrelinghuis naar binnengaan door bezoekers.
- Op basis van de huidige situatie bij het Vrelinghuis nagaan of die organisatie al of niet nog klachten heeft daarover bij de commissie terugkomen vóór 1 februari 2021.

**De voorzitter** sluit de vergadering om 12.48 uur.

# LIJST VAN TOEZEGGINGEN

## Werk en Inkomen

1420

**Wethouder Voortman**
De wethouder zal met betrekking tot
***Burgerinitiatief 1000 buurtbanen***
De gevolgen voor de financiën (o.a. Buig-gelden) en de gevolgen voor vrijwilligerswerk meenemen in de businesscase die voor de zomer 2021 naar de raad wordt gestuurd.

## Financiën

1430

**Wethouder Klein**
De wethouder zal met betrekking tot
***Raadsvoorstel Verantwoordingsgrens rechtmatigheidsverantwoording***
In de paragraaf bedrijfsvoering bij de jaarstukken 2021 en 2022 reflecteren op de rechtmatigheidsverantwoording.

## Openbare orde en veiligheid

1440 **Burgemeester Dijksma**
De burgemeester zal met betrekking tot
***Anti-abortus activisten bij abortusklinieken***

- Uiterlijk Q3 bij de commissie terugkomen op de vraag hoe in de toekomst, binnen de bepalingen van de WOM, de voorwaarden van waarborgen van de verkeersveiligheid en het ongehinderd naar binnen gaan van bezoekers, beter gewaarborgd kunnen worden.
- Op basis van de huidige situatie bij het Vrelinghuis nagaan of zij nog klachten hebben of niet en komt daar voor 1 februari op terug.